

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

2015

Martin Šlouf

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

Elektronická hudba v Čechách

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Martin Šlouf

Popularizace hudební kultury

Vedoucí práce: doc. MgA. Jiří Bezděk, Ph.D.

Plzeň, 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a)
samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů
informací.

Plzeň, 15. duben 2015

.....
vlastnoruční podpis

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. MgA. Jiřímu Bezděkovi, Ph. D. za možnost realizovat se v oblasti elektronické hudby.

Originál zadání práce (student obdrží od svého vedoucího práce).

Obsah

1	ÚVOD	4
2	Iniciativa	5
3	Definice elektronické hudby	5
4	Světová historie elektronické hudby	7
5	Vývoj přístrojů pro tvorbu elektronické hudby	9
5.1	Základní rozdělení elektronické hudby	9
5.2	Přelomové vynálezy	9
6	historie elektronické hudby v Čechách	13
7	Digitalizace elektronické hudby	16
7.1	MIDI standard	17
7.2	Počítač a hudba	18
7.3	Kompoziční programy	19
7.4	Notační programy.....	20
8	Hudební žánry elektronické hudby	20
8.1	Kritéria rozdělení hudebních žánrů elektronické hudby	22
8.1.1	Tempo	23
8.1.2	Metrorytmika.....	24
8.1.3	Zvuková charakteristika	24
9	Electro	24
9.1	Electro v Čechách.....	26
10	Techno	27
10.1	Druhy techna	28
10.1.1	Acid techno.....	28
10.1.2	Schranz	29
10.1.3	Freetekno.....	29
11	Techno v čechách	30
12	House	31
12.1	Druhy housu	32
12.1.1	Acid house	33
12.1.2	Deep house.....	33

12.1.3	Progressive house.....	34
12.1.4	Tech house	34
12.1.5	Electro house.....	34
13	House v českých.....	35
14	Break beat.....	36
14.1	Druhy breakbeatu.....	36
14.1.1	Bigbeat.....	37
14.1.2	Funky breaks.....	37
14.1.3	Nu skool breaks.....	37
15	Breakbeat v českých.....	38
16	Drum and bass.....	39
16.1	Druhy drum and bassu/junglu	40
16.1.1	Ragga jungle.....	40
16.1.2	Jump-up	41
16.1.3	Dark odnože d'n'b	41
16.1.4	Liquid funk.....	42
17	Drum and bass v českých.....	42
18	Ostatní styly elektronické taneční hudby	44
19	Formování elektronické taneční hudby v českých	45
20	Závěr	46
21	Resumé.....	47
22	seznam použité literatury a pramenů.....	48
22.1	Literatura.....	48
22.2	Internetové zdroje.....	48

1 ÚVOD

Elektronická hudba (v práci dále také pod zkratkou EH, nebo ETH – elektronická taneční hudba) mi dává možnost projevit mou kreativitu a díky ní se stala mou srdeční záležitostí. Její neomezená tvárnost mě nepřestane fascinovat. Vznikla a rozvíjí se v rámci ostatní hudby od druhé světové války. Obsahuje prvky, které mohou působit zvláště nebo radikálně, přesto je v současné době brána seriózně.

Cílem mé bakalářské práce je seznámit čtenáře s tímto hudebním směrem. Nastínit souvislosti vývoje elektronické hudby od počátků až po proces samotné kompozice a hudební selekce. V práci se věnuji jen několika vybraným stylům, neboť jsou mi nejbližší a pro českou scénu nejzásadnější.

2 INICIATIVA

Proč vlastně vznikla elektronická hudba, hudba vytvořena často umělými zvuky? Odpověď není jednoznačná. Ovšem mám určitou domněnku o uzavřeném kruhu, který se mohl zdát fádním. Dlouhé roky, desetiletí a staletí byla hudba uzavřena ve škatulce hudebních nástrojů. I největší orchestry, s nejrůznějšími druhy nástrojů, mají dnes jen čtyři nebo pět nástrojových skupin, lišících se zbarvením: nástroje smyčcové, drnkací, žesťové, dřevěné, dechové a bicí. V tomto hudebním kolotoči mnozí umělci neviděli východisko na pokrok, vývoj a novou ideu.

3 DEFINICE ELEKTRONICKÉ HUDBY¹

V první řadě by se slušelo definovat a charakterizovat pojem Elektronická hudba. Ačkoli se tento úkol zdá být jednoduchý, neboť každý z nás má určitou představu o tom co je to EH, opak je pravdou. Kritéria nejsou jednoznačná, neboť je tento styl nejrychleji se rozvíjejícím hudebním směrem. Tento pojem byl již v historii pojmán rozdílně. Příkladem může být francouzské pojmenování tohoto odvětví *Musique Concrète* (konkrétní hudba). V tomto případě se spíše jedná o způsob vytváření hudby, díky kterému jaksí vyplynul tento název. Oproti klasické hudbě, kde je základem myšlenky notace, je základem pro konkrétní hudbu "konkrétní" zvuk, který je posléze dále upravován a přetvářen. Dále zde máme americký pojem Music for Tape neboli *Tape-Music*, která se vyznačuje svou elektronickou "čistotou". Tape-music tzv. hudba pro magnetický pás, je z prvu asi nejtrefnější pojem, jelikož právě díky magnetofonovému pásku byli možné jednotlivé montáže hudby. Tento

¹ BEZDĚK, Jiří. *Soudobá hudba před tabulí: základní pojmy, fakta, komentáře a ukázky k zařazování moderních a postmoderních skladeb do výuky na školách všech stupňů*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008, s. 42 – 52. ISBN 978-80-7043-669-1.

LÉBL, Vladimír. *Elektronická hudba*. 1.vydání. Praha: státní hudební vydavatelství, 1966, s. 9-15. ISBN 02-082-66.

URBAN, Ondřej. *Instrumentář elektroakustického zvuku*. 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2007, s. 9-13 Akustická knihovna Zvukového studia Hudební fakulty AMU. ISBN 978-80-7331-115-5

analogový postup ovšem brzy překonává moderní digitální technika. Rychle se teď dostáváme k německému pojmu *Elektronische Musik*, který byl z prvu striktně proti zapojení instrumentálních nástrojů. Zvuk byl čistě generovaný za pomoci přístrojů tzv. generátorů šumu. Po čase se však tyto zvuky kombinovaly se zvuky nejrůznějších instrumentů a pojem se stal ne zcela trefným. V podstatě se všechny tři pojmy zabývaly stejnou problematikou, jen každý z pojmů vnímá hranice tvorby trochu jinak.

V tuto chvíli se nabízí další pojem, který by mohl celý směr zastřešit. Experimentální hudba, označující jistou snahu nového formování hudby. Ovšem paralelně s vývojem EH se rozvíjí mnoho jiných stylů, které do této kategorie ve své podstatě také zapadají, např. modální hudba nebo aleatorika. Dochází zde k jistému prolínání a zobecňování pojmů. Hranice, které se zdály na začátku pevně dané, nenávratně mizí a stávají se irelevantními.

Netrvalo dlouho a na scéně se objevilo nové označení celé problematiky a to *syntetická hudba*, která obsahovala dílčí procesy uměle vytvořených studiových skladeb. Syntéza je libovolný proces, díky kterému získáme předvídatelný nebo nepředvídatelný výsledek. Syntetická hudba je tedy hudba vytvářená ve speciálních studiích za pomoci elektronických generátorů, elektroakustických přístrojů, magnetofonových pásek a montáže. Jedná se o čistě uměle vytvořený kompoziční proces. Nabízí se otázka pro toto kritérium - jak v dnešní době rozpoznat přirozeně a uměle vytvořené zvuky? Díky moderní technice jsme dnes ve studiu schopni napodobit veškeré hudební nástroje. Kde je hranice, která vůbec odlišuje skladbu klasickou od elektronické? Jde snad o jistou míru analogové či digitální úpravy, která zvukovou stopu deformuje natolik, že její původ není zřetelný? Dále zde máme možnost takzvané *live-music*. Je to koncert, vystoupení, párty či performance hudebníků, kteří mohou fungovat jak s akustickými nástroji, tak i s elektronickými či elektroakustickými nástroji na jednom pódiu. Kde je hranice, která určí dané dílo jako EH? Z mého pohledu záleží na míře zapojení elektronických prvků a hlavně na jakémisi subjektivním vnímání hudby. To, co se jednomu může jevit jako elektronická produkce, může zas jinému člověku připadat jako pravý opak. Elektronická hudba může být stylově ryze čistá, ale díky jejím výjimkám a rychlému vývoji nelze zcela určit její hranice.

Mohlo by se také zdát, že hudba, která není reprodukována čistě akusticky, je tedy hudbou elektronickou. Přece jde o hudbu produkovanou za pomoci elektronických přístrojů, mp3 přehrávačů, Hi-Fi, PC, zesilovačů atd... Pojetí EH jako hudby produkované a reprodukovévané za pomocí elektronických přístrojů, nepovažuji za správné.

V současné době bych tedy EH hudbu rozdělil na hudbu produkovanou ve studiu, ať už za pomoci *hudby konkrétní*² či nikoliv, a na tzv. *live-music*. Toto rozdělení je hodně všeobecné a mohl bych o něm filozofovat, přesto mě momentálně připadá nejaktuálnější a nejtrefnější. Nynější trend domácích studií dává neuvěřitelný rozmach tomuto směru. Live music zase dává prostor pro jiný druh seberealizace, po kterém je dnes největší poptávka z řad posluchačů. Je to ve své podstatě přidaná hodnota klasického koncertování za pomoci moderní techniky.

4 SVĚTOVÁ HISTORIE ELEKTRONICKÉ HUDBY³

Předtím, než se vydáme po stopách a vývoji Elektronické hudby v Čechách, musíme zjistit, odkud k nám tato nová hudba přišla. O zrodu tohoto žánru se zaslouhuje hned několik zemí, institucí, vynálezů a v neposlední řadě osobností. Musíme nahlédnout pod pokličku nejen našich evropských sousedů, ale i daleko za "velkou louží". Pokusím se pojmut tuto kapitolu stručně, neboť není mým primárním cílem mapovat dění v zahraničí, přesto je tento souhrn pro vývoj EH v Čechách nezbytný. Právě zahraniční dění dalo do pohybu tok dějin na naší hudební scéně.

Předzvěst EH a především touhy po něčem novém byla patrná již ve 20. letech dvacátého století. Skladatelé tehdejšího civilizumu se snažili rozšířit spektra zvukových barev. Jako příklad si uvedeme Honeggerovu symfonickou větu Pacific 231.

² Primárním zvukovým materiálem jsou přirozené zvuky: vokální, instrumentální, přírodní a instrumentální. Tyto zvuky jsou nahrány a dále upravovány. Tomuto záznamu se říká *sample*.

³ LÉBL, Vladimír. *Elektronická hudba*. 1.vydání. Praha: státní hudební vydavatelství, 1966, s. 3-10. ISBN 02-082-66.

Skladba byla inspirována moderní technikou a to konkrétně vlakem. Civilizmus můžeme tedy brát jako odrazový můstek EH, který jde ruku v ruce dopředu s vývojem techniky. Začátek EH se ovšem datuje o několik let později a to konkrétně po druhé světové válce. Teprve tehdy se rozšířil a zdokonalil dostatek technických produktů sloužící k experimentování s tímto žánrem.

Jako stavební kámen pro výzkum a rozvoj elektronické hudby jsou elektroakustické laboratoře. Za vznik prvního elektroakustického studia vděčíme německému fyziku Werneru Meyer-Eppleru. Právě díky jeho přednášce *Zvukový svět elektronické hudby* na darmstadtském semináři, podnítl realizaci prvního studia EAH v Kolíně nad Rýnem v r. 1951. Výstavba probíhala ve spolupráci s Herbertem Eimertem, který se stal uměleckým ředitelem, a Karlheinzem Stockhausenem. Právě díky Stockhausenově kompozici vzbudilo kolínské studio velkou celosvětovou pozornost.

Přibližně ve stejné době vzniku kolínského studia rostl zájem o EH v USA a ve Francii. Ačkoli Francouzi experimentovali a produkovali EH na půdě R.T.F. již v roce 1948, dočkali se svého studia později. Zlomový bod nastal po kladných ohlasech posluchačů na kompozici Pierra Henryho *Synfonies pour in Homme Seul* (Symfonie pro osamělého člověka, 1950). Zdrojem kompozice Pierra Hanehy se stalo několik elementů jako jsou: lidské hlasy, křik, šepot, pískání, kroky, klepání a zvuků hudebních nástrojů, především připraveného klavíru. Rostoucí ohlas publika donutil R.T.F. zainvestovat do vybavení a zřídit tak studio EAH. Studio nalákalo mnohé mladé a talentované skladatele soudobé hudby jako jsou: Pierre Boulez, Iannis Xenakis, Karlheinz Stockhausen. V rozmezí 1948 – 1961 se zde realizovalo 139 skladeb, tedy čtvrtina celé světové produkce. Později se studio sídlící v R.T.F. stalo samostatnou institucí IRCAM (Institut de Recherche et Coordination Acoustique Musique – Institut pro výzkum a koordinaci akustiky a hudby) především díky práci Pierre Bouleze.

5 VÝVOJ PŘÍSTROJŮ PRO TVORBU ELEKTRONICKÉ HUDBY

Tato kapitola se věnuje historickému přehledu produktů, které byly nezbytné pro tvorbu a vývoj EH.

5.1 Základní rozdělení elektronické hudby⁴

1. **Elektrické** - Mezi elektrické nástroje řadíme nástroje, které ke své funkci používají elektrickou energii, nebo indukovanou magnetickou energii. Tato energie se také nazývá budícím impulzem, který rozpožbuje jednotlivé funkční části. Jako příklad si uvedeme elektrický zvonek, který je rozezvučen pohybem kladívka. Jako impuls k pohybu je mu dán střídavý elektrický proud.
2. **Elektroakustické** - Oproti elektrickým nástrojům je pro elektroakustické nástroje impulzem mechanický pohyb. Posléze je tento signál upraven a zesílen za pomoci elektroakustického měniče tzv. snímače. Snímač je připojen k zesilovači a ten zas na obvody, které dále tento mechanicky vygenerovaný signál upravují. Nejrozšířenějším nástrojem, fungující na této bázi, je elektrická kytara.
3. **Elektronické** - Elektronické nástroje ke své funkci využívají elektronické obvody. Tyto obvody jsou složeny z polovodičových součástek. Obvody se dělí na: diskrétní (transistor, elektronka) a integrované (procesor). Zvuk tedy vzniká čistě elektronicky, bez pomoci mechanického pohybu, jako tomu bylo v předchozích případech. Jako příklad si uvedeme syntetizér a počítač.

5.2 Přelomové vynálezy

Rozepisovat se o všech vynálezech, které v minulosti vedly k tvorbě EH, by bylo zbytečně obsáhlé a vyčerpávající. Navíc byly tyto vynálezy nepraktické. Z prvu se jednalo o složité přístroje, které vážily i několik tun, svou rozlohou zabírali celé místnosti, obtížně se ovládaly a nebyly schopny hrát v reálném čase. Zmíním tedy jen

⁴ URBAN, Ondřej. *Instrumentář elektroakustického zvuku*. 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2007, s. 9-10 Akustická knihovna Zvukového studia Hudební fakulty AMU. ISBN 978-80-7331-115-512-29

ty, které byly opravdu zásadní a průlomové. Časový úsek, ve kterém se budu pohybovat je do nástupu digitalizace zvuku. Tomuto odvětví věnuji samostatnou kapitolu.

Theremin⁵ je elektronický hudební nástroj, který vynalezl v r. 1919 Lev Sergejevič Těrmen. Zvláštností tohoto nástroje je fakt, že se na něj hraje bezdotykově. Proto je hra na Theremin obzvlášť náročná. Přístroj je tvořen dvěma anténami a ovládán pohyby paží, dlaní a prstů ve vymezeném prostoru. Pravá ruka ovládá výšku tónu (frekvenci), levá jeho sílu (amplitudu). Zvuková barva Thereminu je podobná smyčcovým nástrojům. Svůj věhlas a boom zažil Theremin v polovině 20.století, v hudbě k horrorům a fantastickým filmům.

Marthenovy vlny⁶ vynalezl Maurice Martenot roku 1928. Jedná se o monofonní hudební nástroj s klaviaturou. Tento hudební nástroj se vyznačuje svou hloubkou tónu. Pro jeho plné využití musí mít hráč nasazen kroužek na prstě. S tímto kroužkem se jezdí pod klaviaturou a slouží jako ovladač, který dává nástroji jedinečnou výrazovou vlastnost. Pro Marthenovy vlny skládali mnozí umělci např. Paul Hindemith, Olivier Messiaen, Arthur Honegger a další.

Trautonium⁷ spatřil světlo světa ve stejném roce jako Marthenovy vlny. Za svou konstrukci vděčí Friedrichu Trautweinemu. Tento hudební nástroj využíval rozdílnou syntézu zvuku za pomoci formantových filtrů. K jeho ovládání byly zapotřebí páskové ovladače a pedály. Do své kompozice ho zařadil např. Paul Hindemith.

⁵ *Theremin, prosíme nesahat* [online]. 2004 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.muzikus.cz/pro-muzikanty-clanky/Theremin-prosime-nesahat~26~srpen~2004/>

⁶ [online]. 2012 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: http://www.hisvoice.cz/clanek_1152_ondes-martenot.html

⁷ [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.trautonium.com>

Couplex-Givelet⁸ je prvním hudebním nástrojem označovaným jako syntetizátor. Poprvé byl představen roku 1929 na pařížské výstavě. Jeho vynálezci Edouard Couplex a Joseph Givelet sice přišli s novou škálou zvuků, přesto se tento přístroj nedočkal komerčního využití. Jeho fungování spočívalo ve složitém programování a následné automatizované reprodukci. Pro živé vystupování byl tedy nepoužitelný.

Hammond B-3⁹ (1935) jsou naprosto bezkonkureční varhany. Původně měly sloužit jako náhražka běžných píšťalových varhan. Uplatnění však našly napříč širokou hudební scénou. Tyto varhany mohly zvukově konkurovat elektronické kytáře a baskytáře neboť disponovaly zesilovačem. Laurenc Hammond tak udal na dlouhou dobu směr vývoje elektronických hudebních nástrojů.

Magnetofon¹⁰ je asi jedním z nejdůležitějších vynálezů na poli EH 50let 20.století. Jeho primární funkce je zaznamenat zvuk a posléze jej přehrát. Tento německý vynález z prvu zaznamenával hudbu na zmagnetizovaný ocelový drát, ten byl posléze nahrazen magnetickým páskem. Nejenom, že byl pásek přemazatelný, dovolil také neobvyklé úpravy hudebních stop.

- **Změnu výšky tónu / rychlost přehrávání**

Princip je jednoduchý. Zdvojnásobením rychlosti přehrávání transponujeme zaznamenaný signál o jednu oktávu výše.

- **Střih pásku**

Střih pásku je konstruktivní proces, při kterém upravujeme nahraný záznam k naší spokojenosti. Můžeme vystříhnout pasáže, obsahující nežádoucí ruchy, spojené s nahráváním záznamu, měníme pořadí nahrávky, dělíme složité hudební objekty a signály na menší úseky, měníme smysl jejich přehrávání (reverse), atd...

⁸ [online]. 2010 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://120years.net/wordpress/>

⁹ [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://theatreorgans.com/grounds/docs/history.html>

¹⁰ URBAN, Ondřej. *Instrumentář elektroakustického zvuku*. 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2007, s. 15-18. Akustická knihovna Zvukového studia Hudební fakulty AMU. ISBN 978-80-7331-115-5

- **Uzavřená smyčka (loop)**

Nahráním záznamu a posléze slepením jeho konce se začátkem vytvoříme nekonečnou smyčku. Tímto úkonem nám vznikne metronomický model zvuku tzv. Pattern.

- **Vrstvení nahrávek**

Jak už jsem zmiňoval, magnetický pásek je přemazatelný. Tento proces je realizovatelný díky mazací hlavě. Ovšem, když mazací hlavu vyřadíme z provozu, záznam se bude vrstvit. Sice dojde ke značnému zhoršení kvality záznamu, přesto je tento postup v historii průlomový.

- **Umělá ozvěna (echo)**

Tento efekt se realizuje za pomoci více nahrávacích hlav. Pro tento efekt se nejčastěji používá uzavřená smyčka.

- **Vícestopé techniky**

Technika umožňující nahrát jednotlivé nástroje (zvuky) separátně a posléze je přehrát nezávisle na sobě. V praxi vznikla možnost uplatňující se především v populární hudbě a to tzv. *playbacku*. Dále může jeden hudebník realizovat celou skladbu obsahující hned několik nástrojů a to díky postupnému nahrávání jednotlivých stop.

6 HISTORIE ELEKTRONICKÉ HUDBY V ČECHÁCH¹¹

Jak už tomu bývá, nejmodernější světové trendy se do našich krajin dostávají se značným zpožděním. U elektronické hudby tomu nebylo jinak. Naše opožděnost byla dána tehdejším režimem, který nebyl zrovna nakloněn vlivům ze západu. Cesta k popularizaci tohoto směru byla lemována předsudky a nepochopením. Informace ve vývoji EH byly těžko dosažitelné. První zájemci o EH měli své poznatky spíše z druhé ruky. Čerpali z literatury, která poskytovala teoretická fakta. Ano, říkám teoretická, neboť hudební ukázky byly nedostižné. Jak už jsem zmínil, ve světě nastal rozmach na poli EH po druhé světové válce. Dlouhá léta bylo nemyslytelné, aby se kdokoli v tehdejší Československu věnoval tomuto směru jinak, než akademicky a nebo diletantsky. V Československu nechyběly jen hudební nahrávky a podstatné literární podklady, ale také odpovídající studiová technika. Zázemí a přístroje byly hlavním cílem tehdejších nadšenců. Zařízení, která se na území Československa dala sehnat nebo vyrobit, byla primitivní.

Před medializací EH bylo zaznamenáno hned několik experimentů v tomto odvětví. Za zmínku stojí amatérské montáže baletu Rozkaz na libreto Vladimíra Vašuta zhotovené Williamem Bukovým. Zvukovou montáží se zabýval i Václav Kašík. Jeho montáže vznikaly z některých partií jeho opery Krakatit. Daleko významější amatéři působili v Československé televizi Bratislava. Díky skladatelům M. Bázliku, J. Molavci, I. Zelenkovi a Ing. I. Stadtdruckerovi zde vzniklo improvizované studio (1960). Jeho vybavenost byla na amatérské úrovni, přesto na svou dobu nemělo obdob. K rozvoji EH zde sloužily především televizní a rozhlasové přístroje. Ty byly dále podomácku upravovány dle potřeb skladatelů.

Zlom nastal 18.1.1961, kdy byla publikována diskuze pod názvem: *Hudba, která se rodí v laboratoři*. V této diskuzi byly zveřejněny dosavadní poznatky o

¹¹ LÉBL, Vladimír. *Elektronická hudba*. 1. vydání. Praha: státní hudební vydavatelství, 1966, s. 68-74. ISBN 02-082-66.

FOLTA], [editor Jaroslav. *Dějiny vědy a techniky*. Praha: Národní technické muzeum, 1999, s. 19-21. ISBN 80-703-7082-3.

elektronické hudbě. Diskuze se zúčastnili skladatelé: Jarmil Burghauser, Svatopluk Havelka, Vladimír Šrámek, Jan Rychlík, Václav Trojan, teoretikové Vladimír Lébl, Eduard Herzog a matematik doc. Dr. Ing. Antonín Svoboda. Ve své době to byla první veřejná zmínka seznamující čtenáře s podstatnými fakty o elektronické hudbě. Na konci této diskuze byl podán opodstatněný návrh na zřízení prvního zvukového studia. Samotnou diskuzi jsem bohužel nenašel. K mé smůle jsem tedy nemohl porovnat poznatky, které byly k dispozici na území Československa s realitou, která se odehrávala ve světě. Ať už se jejich argumenty opíraly o domněnky, či čirá fakta, odezva se dostavila a to v poměrně krátkém čase.

Na půdě Svazu čs. skladatelů vznikla téhož roku komise pro elektronickou hudbu. Komise obsahovala ty nejpovolanejší skladatele, techniky a teoretiky. Tato elita převážně vzešla z pozic v Českém rozhlasu a výzkumného střediska pro rozhlas a televizi. Ačkoli se podařilo sestavit komisi v relativně krátkém časovém horizontu, výsledky jejich práce byly zřejmé až roku 1963. Tehdy byl podán konkrétní návrh na realizaci zvukové laboratoře určené pro práce s elektronickou hudbou. Aby svůj návrh podpořili, uspořádali 3.-7.5.1964¹² seminář na téma elektronická hudba. Hlavním tématem semináře byla samotná kompozice elektronické hudby a mimo jiné i technická náročnost celého procesu výstavby plnohodnotného studia. Seminář byl naprosto průlomovým. Obsahoval zásadní témata: Úvod do hudební akustiky, popis přístrojů ve zvukové laboratoři, skladatel ve zvukové laboratoři, způsoby zápisu elektronické a konkrétní hudby, prostor a reprodukce zvuku, hudba a kybernetika. Témata semináře se dokonce odvysílala v televizi Bratislava. Do té doby nebylo prakticky možné seznámit se na území tehdejšího ČSSR s elektronickou hudbou. Valná většina zájemců o EH se s celým tímto okruhem seznámila poprvé až v Plzni. Český rozhlas si nepřipravil jen přednášky plné teoretických faktů. Kromě hudebních ukázek tehdejších průkopníků se na program dostala i praxe a to díky VÚRTu¹³. Během semináře byly zhotoveny hned dvě laboratoře zasvěcené EH. První laboratoř

¹² Podrobný popis celého semináře popisuje spis nazvaný *I. Seminář elektronické hudby v ČSSR* (Rozhlasová a televizní technika 1964 č.4, str 89-100).

¹³ Výzkumný ústav rozhlasu a televize.

byla naistalována do budovy Českého rozhlasu převážně pro přístroje generující elektronické zvuky. Laboratoř byla plnohodnotně vybavena pro práci se zvukovou syntézou. Její inventář obsahoval mimo jiné např. generátory sinusového napětí, obdelníkového napětí, pilového napětí, rytmizátor, osciloskop, magnetofon aj. Druhá laboratoř byla zasvěcena hudební analýze. V základu se tyto dvě laboratoře nelišily, obě disponovaly nejrůznějšími generátory zvuku. Ovšem druhá laboratoř byla technicky o poznání pestřejší. K vidění zde byly efektové modulátory, nejrůznější filtry aj. Seminář se setkal s velkým úspěchem a ohlasem. Samotného semináře se zúčastnilo přes čtyřicet skladatelů, hudebních teoretiků a techniků.

Ačkoli bylo vše na dobré cestě, samotná realizace studia proběhla až začátkem roku 1965. Vladimír Lébl se zmiňuje o blíže nespecifikovaných překážkách, které bylo nutno překonat před samotnou výstavbou. Domnívám se, že jednou z překážek bylo financování. Přístroje do studia nebylo snadné sehnat, natož pak zaplatit. Existovalo jen několik specializovaných zahraničních firem, zabývajících se výrobou studiové techniky. Export ze zahraničí a vysoké ceny mohly tedy značně prodloužit výstavbu samotného studia.

Skoro současně s realizací plzeňského studia začala výstavba studia v Praze. Pražské studio bylo zřízeno jako *Výzkumný ústav rozhlasu a televize*. V Plzni bylo studio samostatnou jednotkou spadající pod Český rozhlas. Plzeňské studio bylo zaměřeno na kompozici EH. Paraleleně byla zahájena výstavba Ústavu pro hudební vědu ČSAV v Praze. Ústav se věnoval převážně hudební analýze. Všechny tři pracoviště spolu úzce spolupracovaly. Vyměňovaly si jednotlivé poznatky pro bádání.

V kompozici EH se velmi často používaly konkrétní zvuky. Tyto zvuky byly dále transformovány dle potřeb a možností samotného realizátora skladby. Vznikla tedy nutnost založení archivu, obsahujícího nejrozmanitější "ingredience" pro skladby. Zhotovení archivu se zprvu zdálo být jednoduchým úkolem, přece není nic jednoduššího, než nahrát konkrétní zvuk. Opak byl pravdou. Pořizování zvukových nahrávek bylo časově a finančně velmi náročné. Bylo tedy nutné postavit ke zvukovým laboratořím i nahrávací studia. Další možností bylo domluvit se na nahrávání s rozhlasem a nebo s gramofonovými podniky. Hlavní problém nenastal při samotném nahrávání, ale při jeho katalogizaci. Jednotlivé zvukové nahrávky neměly

pevně daná kritéria pro třídění do jednotlivých kategorií. Tím se archivy stávaly dosti neefektivní. Každý zvuk, který byl nahrán, byl vnímán individuálně. Vždy záleželo na úhlu pohledu jednotlivce. Jedni vnímali zvuk jako akustický prvek, další jako potenciální možnost použití. Přesně to byl ten důvod, proč se čím dál tím víc skladatelů uchylovala k práci se zvuky akustických nástrojů. Zvuky akustických nástrojů byly snáze dosažitelné, neboť už měly pestrou nahrávací minulost a pevný řád záznamu. Sice se tyto zvuky zdály být poněkud fádními a nudnými oproti zvukům továren, přírody, techniky¹⁴ přesto se klasické akustické nástroje společně s lidským akustickým projevem dostaly do popředí. Právě lidské vzruchy byly často používány v tvorbě EH. Nebyla to jen záležitost elektronické produkce. Tyto elementy byly použity hned v několika skladbách ještě dříve, než se začaly hojně používat ve studiu. Jako příklad si uvedeme jedny z nejslavnějších kompozic Witolda Lutoslawského – *3 Poemety Henri Michaux*, pro sbor a orchestr nebo kompozici Hanse G Helmse – *Golem*, polemika pro 9 sólových hlasů. Na těchto skladbách je vidět, jak se jednotlivé proudy hudby dvacátého století prolínaly a navzájem ovlivňovaly a to nejen v zahraničí, ale i v tehdejší ČSSR.

7 DIGITALIZACE ELEKTRONICKÉ HUDBY¹⁵

Doposud jsme se bavili o hudbě analogové. Analogový zvuk je velmi kvalitní, přesto mělo lidstvo potřebu posunout se dál. Ačkoli je analogový záznam hodnotný, jeho zpracování je poněkud složitější, než práce s digitálním zvukem. Paralelně s vývojem analogových technologií začal pařížský IRCAM výzkum zabývající se digitálním způsobem syntézy zvuku. První pokusy s čistě digitálním zvukem probíhaly na základě syntézy přirozených zvuků, hudebních nástrojů a modelování akustických jevů. Problém byl ve velké výpočetní náročnosti. Prakticky nebylo možné použít tyto zvuky v reálném čase.

¹⁴ Touto cestou se orientovala pařížská škola.

¹⁵ URBAN, Ondřej. *Instrumentář elektroakustického zvuku*. 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2007, 93 s. Akustická knihovna Zvukového studia Hudební fakulty AMU, 6. ISBN 978-807-3311-155.

Pro převod analogového signálu na digitální signál se používá tzv. A/D převodník (analogově digitální). Celý proces se dá i obrátit tzv. D/A převodníkem.

7.1 MIDI standard¹⁶

MIDI (Musical Instrument Digital Interface) je univerzální standard pro přenos informací mezi jednotlivými nástroji a přístroji hudební elektroniky. Do doby, kdy nebylo MIDI plně rozšířené, chyběla kompatibilita mezi produkty jednotlivých firem. Tudíž vznikala frustrace ze strany uživatelů, kteří nemohli jednotlivé produkty využívat současně. Byli nuceni složitě kombinovat nahrávky z jednotlivých zařízení. Proces skládání se stal velmi zdoluhavým a komplikovaným.

První zmínku o MIDI normě prezentovaly firmy Sequential Circuits Inc., Oberheim a Roland na výstavě NAMM (National Association of Music Merchants)¹⁷ 1981 v USA. Celá myšlenka skrývala hned několik úskalí, neboť každá firma vyráběla přístroje na jiné bázi. Kompletní MIDI norma proto vyšla a realizovala se až roku 1985. Všechny firmy vzaly normu za svou a rychle se tak rozšířila do celého světa. Za rozvoj a dodržování MIDI norem jsou zodpovědní hned dvě instituce a to MMA (Midi Manufactures Committee Association) a JMSC (Japan MIDI Standards Committee).

Na bázi MIDI rozhraní dnes fungují např. klávesy, bicí, celé studiové komplety (Machine studio)¹⁸ apod. Jedná se o nepřeborné množství zařízení, které nám v elektronické produkci usnadňují život. Rozhraní MIDI se zdá být bezchybné, přesto není zcela dokonalé. Nevýhodou je docela reálná možnost zahlcení sběrnice MIDI při složitějších úkonech. To znamená časovou prodlevu od zadání povelu k jeho realizaci. Proto se i v současné době pracuje na kvalitnějším způsobu přenosu příkazů. Ovšem

¹⁶ *Musical Instrument Digital Interface* [online]. 2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Musical_Instrument_Digital_Interface

¹⁷ Největší světová výstava elektronických hudebních produktů. Z původního Anaheim v Californii se výstava rozšířila i do Evropy. Každoročně je pořádána v německém Frankfurtu.

¹⁸ Midikontrolér, který plnohodnotně obsahuje vše potřebné pro práci ve studiu.

doposud se nikomu nepovedlo přijít s efektivnějším řešením, a tak MIDI rozhraní zůstává od svého vzniku nepřekonané.

7.2 Počítač a hudba¹⁹

Dlouhou dobu sloužily počítače jako ovladače jednotlivých úkonů, které na dálku spouštěly připojené přístroje např. za pomoci MIDI rozhraní. Postupem času se stal počítač neodmyslitelnou součástí EH, neboť byl dostupným pro širokou veřejnost. Díky minimalizaci jednotlivých komponentů už nebylo nutné vymezit pro počítač celé místnosti, stačil jen jeden stůl. Právě minimalizace a narůstající výpočetní dispozice prvních počítačů dala možnost realizovat EH hudbu v reálném čase v pohodlí domova.

První počítače pro domácnost byly ve volném prodeji již začátkem 80. let. Zprvu sloužily k pedagogickým a herním účelům. Právě herní průmysl byl nejvíce nucen rozvíjet hudbu produkovanou počítačem. Herní vývojáři potřebovali imitovat zvuky reálného života. Díky nim se na scéně objevila 8-bitová hudba. Její autoři měli k dispozici jen čtyřstopý záznam a několik málo syntetických zvuků, s kterými si museli vystačit. Při dnešním poslechu vás tato hudba tahá za uši. Její kvalita je doslova otřesná. Jak šla technika dopředu, na scéně se objevily rychlejší 16-bitové počítače. Jejich poznatelně vyšší výkon dovoľoval nejen produkovat syntetickou hudbu, ale také pracovat se samplý. Teprve až s nástupem 16-bitových počítačů rozkvetl softwarový hudební průmysl. Vývoj se momentálně zastavil na 32-bitovém zvuku, jehož kvalita se téměř vyrovná i analogu.

Počítače se postupem času staly centrem hudebních studií pro tvorbu EH. Nepředstavujme si počítač jen jako bílou krabici, která nám sprostředkuje obraz na monitoru. Počítačem se zjednodušeně stává každý elektronický přístroj obsahující mikroprocesor. Jako příklad uvedu *Sekvencer*. Díky mikroprocesoru se stal programovatelným přístrojem, který je nápomocný při automatizaci hudby.

¹⁹ *Počítače a hudba* [online]. 2002 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2002/xsuscikindex.htm>

Jednoduchým zadáním parametru je schopen vytvořit tzv. pattern²⁰ hudby, který se může neustále opakovat a upravovat.

7.3 Kompoziční programy

Kompoziční programy dnes splňují veškeré nároky realizátora. Jejich dispozice obsahují vše, co byste potřebovali v profesionálním analogovém studiu. Veškeré přístroje se digitalizovaly. Jednotlivé generátory šumů, efektory, oscilátory, syntetizátory, sekvencery aj. jsou nyní součástí jednoho programu. Navíc se tyto programy dají rozšiřovat o tzv. VST²¹ pluginy. Většinou jsou tyto softwary dodávány se základním balíčkem, jak konkrétních, tak syntetických zvuků. To znamená, že hned po instalaci je realizátor schopen produkovat hudbu bez nutnosti shánění hudební databáze či nahrávání vlastních zvuků. Kompoziční programy dále nabízejí možnost stříhu a montáž jednotlivých samplů. Tyto samplý lze rovnou podrobit analýze a úpravě jako je např. reverb, echo, crush, low pass filter aj. korekce. Od samotného generování zvuku, úpravě zvuku a systematickému tvoření skladby jsou programy soběstačné i ve finální fázi tzn. masteringu. Mastering je proces při kterém se hudební stopa doladí k vyváženosti. Mezi nejpoblárnější a nejpoužívanější kompoziční programy patří: Ableton Live, Cube Base, FL Studio, Machine Studio a Reason. Tyto programy se podstatně liší vizuálním rozhraním, přesto jsou v principu stejné. Musím ještě zmínit velmi komplexní databázi zvuků, kterou by měl mít každý realizátor EH a to *NI Komplete*. Databáze obsahuje více než 12 000 samostatných samplů napříč styly, od elektronické hudby po filmovou hudbu. Společně se samplý obdrží producent EH 39 digitálních hudebních nástrojů a tisíce zvuků. Vyzbrojenost současných producentů EH je natolik pestrá a rozmanitá, že není divu s jakou rychlostí se EH vyvíjí. Dáno je to také celkovou dostupností a cenovou příznivostí jak hardwaru tak softwaru.

²⁰ Rytmický, melodický nebo harmonický úsek skladby.

²¹ Podprogramy rozšiřující práci s EH či programy přímo generující EH.

7.4 Notiční programy

Notiční programy pracují na bázi grafického zápisu. Zápis lze přehrát v reálném čase a to s ohledem na nastavené parametry producenta jako jsou dynamika, barva aj. Notiční software neslouží jen k produkci hudby, ale také k její analýze. Stačí jen připojit vstupní audiosignál. Kromě kompozičních a analytických vlastností mají notiční programy jednu velkou přednost a to jsou možnosti výukových programů, především pro mladé a začínající umělce. Je důležité přibližovat se výukou mladším žákům a udržovat tak krok s moderní technikou. Přece jen jsou některé notiční programy ke stažení zdarma. To umožňuje samostatný hudební rozvoj. Mezi jedny z nejlepších a nejpobulárnějších softwarů patří Sibelius. Jeho pořizovací cena je poněkud vyšší, ale jak se říká, za kvalitu se platí.²²

8 HUDEBNÍ ŽÁNRY ELEKTRONICKÉ HUDBY

Od dob vzniku EH se lidstvo potýká s problémem její kategorizace. U takto dynamicky rozvíjejícího se žánru je hned několik kritérií, podle kterých se určuje do jaké tzv. "škatule" dané dílo spadá. Samotné bádání po rozdělování EH odstartoval institut IASMP (International Association for the Study of Popular Music) v polovině 80.let. Prvním jejich úkolem bylo oddělit hudební žánrové teorie od filmových. Filmový žánr jako je například Sci-fi je naprosto odlišný od hudebního žánru jako je například Jazz. Navíc je mnohem jednodušší nahrát CD, než natočit film. To je jeden z aspektů podporující dynamiku rozvoje EH. Analýza jednotlivých struktur žánrů a jejich podžánru je nesmírně komplikovanou záležitostí. Nejde jen o hudbu samotnou, ale také o její kulturu. Kulturu hudby vytváří buďto samotní umělci, nebo jejich fanoušci. Můžeme se bavit o životním stylu, módě, tradicích a dalších aspektech, které díky svému stylu specifikují daný žánr. Další mimohudební kategorizací je zeměpisný

²² BEZDĚK, Jiří. *Soudobá hudba před tabulí: základní pojmy, fakta, komentáře a ukázky k zařazování moderních a postmoderních skladeb do výuky na školách všech stupňů*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008, s.53-54. ISBN 978-80-7043-669-1.

původ, jiné žánry jsou zase definovány časovým rozhraním (barokní hudba). Ať už se na EH koukám z jakéhokoliv úhlu, důležité je dodržovat jistá pravidla, která jsou dána pro určitý žánr. Jsou to jednotlivé prvky, esence a sloučeniny, které dělají EH jedinečnou a zároveň zařaditelnou. Právě jednotlivé prvky mohou stát za zrodem zcela nového žánru či subžánru. Acid House dostal své pojmenování po zvuku syntetizátoru Roland TB-303. Ten vytvářel zvuk tak charakteristický svou "jedovatou a kyselou" barvou, že se podle něj ujalo pojmenování celého odvětví.²³

Na jedné straně máme samotné hudebníky, kteří udávají tempo a směr vývoje, na druhé straně jsou tady hudební kritici a vydavatelé, podrobující hudbu analýze. Právě ta druhá strana nám všem říká, co vlastně posloucháme. Samotný impuls pro vznik nového žánru udává producent. Ten se většinou snaží vymanit z daného standardu. Nový žánr vždy přináší nový start a možnosti. Nový start za sebou nechá to staré zaškatulkované, popřípadě negativní. Pro nový start se píše nová historie a názory. Právě to, stát se odlišným a zapsat se do dějin, je hnacím motorem producentů EH. Příkladem může být liquid funk - podžánr drum'n'bassu, který v roce 1998 definoval DJ Fabio. Ponechal stejnou strukturu hudby, jen jí odlehčil od temných hutných zvuků techstepu a na místo nich zapojil do hudby prvky funku, jako například jemné melodické vokály a samplý živých nástrojů. Veřejnost se hned koukala na drum'n'bass o něco lépe.

Před vyřknutím žánrového verdiktu, je hudba povětšinou produkována v undergroundových komunitách. To, jestli se ten či onen žánr dostane do povědomí široké veřejnosti, určuje základní ekonomické pravidlo nabídky a poptávky. Samotní konzumenti hudby ovlivňují žánrovou evoluci nejvíce. Technologický proces sběru dat a následná analýza poptávky jsou úzce spjaty s internetem. Existuje nespočet aplikací, jako je například Shazam²⁴ nebo SoundHound, díky kterým jsme schopni indentifikovat právě hrající skladbu. Aplikace vycházejí z jednoduchého vzorce, pokud skladbu hledáte, určitě se vám líbí. Nejhledanější skladby jsou posléze

²³ Škatule neboli hudební žánry [online]. 2005 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://hisvoice-archiv.node9.org/content/view/full/277>

²⁴ Tato aplikace má v současné době kolem 700 miliónů uživatelů. Je to neuvěřitelný celosvětový záběr.

analyzovány a z výsledků dat se zrodí nový hit. Proto převážně posloucháme to samé dokola. Lidský mozek má rád věci které zná, tak proč mu takovou hudbu nenaservírovat až pod nos. Ne náhodou jsem použil obrat “naservírovat až pod nos“. Využití aplikací sahá ještě dál. Díky lokátoru, který určí, kde přesně jste danou skladbu hledali, se potom soustředí na jednotlivé hudební počiny. Nemá cenu se snažit prorazit tam, kde o to nestojí. Tato lokační činnost je nápomocna i interpretům, plánujícím koncertní šňůru. Na jednotlivých zastávkách dokonale vědí, které skladby mají zahrát, a které raději ne. Abych shrnul několik posledních vět, je tedy těžké přijít s novým žánrem, neboť co je nové, není známé a tedy neposlouchané. Právě jednotlivé segmenty analýzy internetových aplikací mohou dát impuls ke vzniku žánru. Aniž bychom si to uvědomovali, můžeme stát za vznikem něčeho úplně nového, ale podle statistik spíš přispíváme ke stereotypu.²⁵

8.1 Kritéria rozdělení hudebních žánrů elektronické hudby

Jakožto DJ²⁶ a producent amatér se budu dále zabírat mou vášní a radostí elektronické taneční hudbě v ČR. ETH spadá do nonartificiální hudby a její funkce je převážně zábavního charakteru. Samozřejmě, že zde máme ETH zaměřenou na estetické cítění a meditaci, ale převládá touha po akcích, mejdanech a parties, na kterých se člověk může odreagovat a odprostit se od úskalí všedního života za doprovodu ETH. Tak trochu bych to nazval mentální očištěnou, kdy v danou chvíli neexistuje nic jiného než DJ, hudba a tanec. Oproti artificiální a nonartificiální hudbě má ETH přes 300 žánrů a podžánrů. Tento počet stále narůstá. Z mého pohledu bych ETH rozdělil na dva základní pilíře, a to na hudbu tvrdou (hard) a mírnou. Můžeme tvrdit, že každý hard styl má svou mírnější mutaci. Anglický žurnalista Simon Reynolds tvrdí, že mírné hudební variace vznikly díky tzv. „dívčímu tlaku“. Oproti mužům potřebují více něhy a to ne jen v soukromém životě, ale i na tanečním parketu.

²⁵ *Jak jsme zabili hudbu a dostali přesně to, co jsme chtěli* [online]. 2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.markething.cz/jak-jsme-zabili-hudbu-a-dostali-presne-to-co-jsme-chteli>

²⁶ Disc Jockey – je osoba neodmyslitelně patřící k elektronické taneční hudbě. DJ pouští a mixuje jednotlivé tracky. Existuje hned několik typů DJ's, kteří se dělí podle používané techniky.

Většina akcí byla až moc hard, temná a depresivní, proto se ženy začaly poohlížet po jiné hudbě. Aby se mejdany nestaly jen pánskou doménou, muselo se ubrat a začít zjemňovat.

Základní rozdělení ETH na hard a mírné styly je nedostačující. Všechny skladby ETH jsou specifické podle tří hlavních charakteristik, které spolu vzájemně kooperují. Jsou to: tempo, metroritmika a zvuková charakteristika. Právě tyto tři kritéria jsou alfou-omegou pro rozdělení ETH do jednotlivých stylů.

8.1.1 Tempo

Použití slova tempo pro ETH pochází z klasické hudební terminologie. Význam zůstává stejný. Jde o určení rychlosti pohybu v čase. Pro ETH se ujal označení BPM („beat per minute“), které je dáno počtem čtvrtových not za minutu. Každý žánr má své tempové rozmezí, ve kterém se drží. Rozmezí je podle mého názoru dáno standardními proporcemi DJ techniky. Jako první se pro míchání hudby používaly dva gramofony, později CD playery a mixpult. Každý gramofonový a CD přehrávač má tzv. pitch. Pro korekci rychlosti skladby se používá pitch fader. Rozsah pitch faderu je u gramofonu rozdělen na hodnoty +8 a - 8 u CD přehrávačů je tato rozmezí o něco málo vyšší a to +10 a - 10. Zmíněné hodnoty jsou právě ty mantinely, kterých se povětšinou producenti ETH drží. Jako příklad si uvedeme house music. Producenti house music se drží ideálního tempa 130 BPM, ovšem najdou se tací, kteří vydají track rychlejší např. 133 BPM a nebo pomalejší např. 126 BPM. Jelikož se pořád držíme mezi rychlostními mantinely, pro DJe není problém sladit dvě skladby za pomoci pitch faderu. Některé žánry mají totožné BPM, ale odlišují se ve zbylých rovinách o kterých, se zmiňuji v této práci dále. Existují také žánry s dvojnásobně rychlým/pomalým BPM, což ocení hlavně DJové, kteří tak mohou své sety²⁷ ozvláštnit o jiné hudební žánry.

²⁷ Set je termín používán v ETH pro DJem připravenou hudební produkci. Základem je selekce tracků tak, aby k sobě co nejvíce ladily. Nejčastěji se délky setů pohybují od 60 do 90 minut.

8.1.2 Metrorytmika

Metrorytmika má v nových odvětvích hudby hned dva úzce spjaté parametry. Metro je střídání přízvučných a nepřízvučných dob a rytmu, který charakterizuje hudební dění v čase. Metrorytmika tak rozděluje styly ETH na dva základní typy: styly s "rovným beatem" a styly se "zlomeným beatem". Rovný beat je charakterizován periodicky se opakujícím neměnným úderem bicích na každé době. Naproti tomu zlomený beat je synkopovaným rytmem, jehož údery bubnu znějí i mimo hlavní doby.²⁸

8.1.3 Zvuková charakteristika

Zvuková charakteristika je v ETH velmi důležitá, přesto se na ni nemůžeme spolehnout. Jednotlivé zvukové prvky jsou sice doménou určitých žánrů a stylů, ale jejich použití se rozšířilo takřka do všech oblastí ETH. V praxi to znamená, že producenti ETH si mezi sebou propůjčují tyto specifické zvuky v rámci aktuálního trendu, nebo za účelem hudební fúze.

9 ELECTRO

„Electro vzniklo jako hybrid, ale jeho odkaz je obrovský. Uvedlo nás do hip-hopu, poskytlo hudbu pro generaci breakdancerů a pokračovalo k rozšíření rapu a scratchování z undergroundu do mainstreamu. Do popředí přineslo techniku remixování, osvojilo si jamajský koncept dubových mixů a používáním samplerů, sekvencerů a bicích automatů (...) připravilo podnět pro blížící se taneční revoluci...“

²⁸ HEJDA, Jan. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1986. s.68-93. ISBN 02-009-86.

Greg Wilson²⁹

Electro spadá do kategorie post disco stylů, které se rozvíjely začátkem 80. let. Základem electra jsou funkové, syntetické zvuky (nejpopulárnějším syntetizátorem byl Roland TR-808) a nově vznikající hip-hopové prvky. Za průkopníky považujeme německou kapelu Kraftwerk, která v roce 1977 vydala své průlomové album *Trans Europe Express*. Album se vyznačovalo čistou zvukovou linií a strojově přesným rytmem, který posunul kapelu z rockové sféry do taneční tzv. electro-funk. Roku 1982 se Newyorská skupina Africa Bambaataa připojila do electro produkce se svým hitem *Planet Rock*. Hit byl spíše inspirován hip-hopem, ale přesto v něm najdeme prvky německé kapely Kraftwerk.

Electro se stalo doménou černošské komunity v NY a trvalo dlouho, než si našlo své posluchače v Evropě. První významou zastávkou electra byla Velká Británie. Tam se electro pohybovalo v undergroundových kruzích. Až po vzetí electra do rukou DJů bílé pleti se tento styl rozšířil mezi veřejnost. Electro se stalo hybnou silou taneční hudby a nahradilo dominující jazz-funk.

V druhé polovině 80. let vystřídal slávu electro-funkových skladeb melodičtější freestyle inspirovaný Latinskou Amerikou. Doposud oblíbená deformace hlasu byla nahrazena čistými vokály zpěvaček. Za jeho rozmachem až do roku 1992 stojí hispánské menšiny žijící v NY. Z electro-funku se dále vyvíjí Miami Bass pokračující v trendu elektronického hip-hopu. Electro je jedním z hlavních stavebních kamenů ETH, bez kterého bychom se neobešli. Dokázalo si prorazit cestu napříč Evropou a dalo podklady pro další hudební vývoj. Podklady electra jsou dodnes zřejmé a hojně rozšířené snad ve všech hudebních stylech. Z electra se stalo označení pro umělý

²⁹ WILSON, Greg. Classic Electro Mastercuts. Electrofunkroots [online]. 1994 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: http://www.electrofunkroots.co.uk/misc/classic_electro.html

Electro was the hybrid and its legacy is vast. It introduced us to Hip Hop culture, provided the soundtrack for the breakdance generation and proceeded to explode Rap and Scratch mixing out from the underground and into the mainstream. It brought remixing to the fore and embraced the Jamaican concept of the Dub mix, and it's use of Sequencers, Samplers and Beat Boxes like the 808, the Linn and the DMX conspired to bring about the forthcoming Dance revolution...

zvuk, s kterým se nebojí experimentovat většina hudebních producentů z řad nonartificiální hudby.³⁰

9.1 Electro v Čechách

Elektro v ČR je silně ovlivněno zahraničními vlivy. Je jen málo interpretů a klubových akcí, zasvěcených striktně electru. Mnohem populárnější jsou multižánrové produkce, čerpající ze studny electra a jiných stylů jako je dubstep, breakbeat aj. To nejlepší z multižánrového rozsahu electro music nám každoročně přináší mimo jiné festival Rock For People, který hostoval ty největší světové legendy jako je Skrillex nebo Modestep... Pokud se zaměříme na "čisté" electro, musíme do Prahy a to konkrétně do klubu Roxy³¹, kde se od roku 2003 pořádá klubová noc s názvem Elektra.

Za průkopníka electra v Čechách je považován DJ Orbith. Právě on představil českému publiku na přelomu tisíciletí hudební styl, který doposud na naší scéně nikdo nehrál. V roce 2001 se díky svému jedinečnému zvuku stal objevem roku v tuzemské anketě Dance awards.³² Nová generace v čele s DJ Jay Back a DJ Tokátko se vymanila z čistého electra a snaží se držet krok se světovými trendy. Mezi další nadějně umělce patří pražští DJové Filip Dee hrající techno/electro, DJ Kim Pixm nebo DJ Airto. Má rodná plzeňská scéna nezůstává pozadu a jako jednoho z nejnadanějších DJů držících se světových hard trendů považují DJ JCK.

Electra se nezhostili pouze DJové. Existuje nespočet kapel, které vycházejí z prvků tohoto stylu. Za nejpozoruhodnější projekt považují brněnské uskupení MIDI lidi.³³ Jejich tvorba se vyznačuje elektronickým podkladem doprovázený českým vokálním zpěvem. Právě čeština je nezvyklou součástí jejich hudby, jelikož se většinou pro tuto hudební produkci používají anglické texty. Mezi alternativní electro

³⁰ *Electro* [online]. 2003 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.allmusic.com/explore/style/electro-d2785>

³¹ *History* [online]. 2012 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.roxy.cz/history>

³² *Orbith* [online]. 2008 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.idj.cz/orbith/>

³³ *Midi lidi* [online]. 2007 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.bumbumsatori.org/cz/artists/midi-lidi/>

produkcí lze přiřadit kapelu Ecstasy of Saint Theresa³⁴, fungující od roku 1990. Jejich netradičnost okouzila britského moderátora rádia BBC. Právě díky němu má kapela širokou základnu fanoušků i v zahraničí.

10 TECHNO

Techno je pro mnoho lidí známý pojem hanlivě spojený s elektronickou taneční scénou. Kultura techno příznivců je spojována s vyznavači divokých mejdanů, doprovázených ruku v ruce s drogovou sympatií. Svou nepopulární nálepku si techno zasloužilo díky médiím, která ho spojila s freetekno (podstatně rychlejší styl, 160-240 BPM) aférami dob minulých. Nejvíce bylo pošpiňeno událostmi kolem akce CzechTek i přesto, že na této akci byl produkován jen zlomek toho, co techno music nabízí. V kontextu toho pak společnost odsoudila široký záběr této hudby a hodila ji do jednoho pytle se štítkem nevhodné. Opomeneme-li lidi, kteří opravdu vědí o co jde, máme tady ještě jednu skupinu mylně se domnívajících lidí. Velmi často je techno spojováno s komerční disco hudbou jen proto, že se také disco může vyznačovat opakujícím se výrazným beatem. To, že běžný občan netuší, co vlastně v rádiu poslouchá, je běžné a omluvitelné. Bohužel to často neví ani samotná média a tím dezinformují posluchače. Techno je dnes bráno jako synonymum pro elektronickou hudbu, i když jde vlastně jen o další subžánr žijící vlastním životem.³⁵

Co je vlastně techno? Nejprve bych odvodil samotný název, který vyplynul ze slova technologie. Právě výtobytky doby druhé poloviny 80.let ovlivnily techno nejvíce. Za mateřské město je považován Detroit se základnou afroamerických dělníků, pracujících ve vzkvétajícím automobilovém průmyslu. Právě oni jaksi polidštili zvuky strojů do hudební formy, jak ji známe dnes. Techno se vyznačuje "rovným beatem", který udeří každou dobu ve 4/4 metru. Další charakteristika,

³⁴ *Ecstasy Of Saint Theresa* [online]. 1996 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.hudebniskupiny.cz/ecstasy-of-saint-theresa>

³⁵ *Techno* [online]. 2014 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/585410/techno>

vyznačující tento styl je tempo, pohybující se v rozmezí 140-160 BPM. Podstatou techno hudby je opakování určitých patternů. Pro nepozorné a nezkušené posluchače může být produkce techno music stereotypní záležitostí. Skladba tracků nepodléhá klasickým standardům, které známe (sloka/refrén). Jednotlivé smyčky se neustále rozvíjí a přetvářejí v minimálním měřítku do doby, kdy je jejich obsah zcela vyčerpán. Valná většina skladeb je komponována čistě instrumentálně za použití zvuků nepřipomínající běžné hudební nástroje.³⁶

10.1 Druhy techna³⁷

Od doby, kdy se techno dostalo do celého světa, uplynula řada let. Není tedy divu, že v tomhle období vzniklo mnoho hudebních variací, vycházejících z techno music. Rozepisovat se o všech těchto odnožích by vydalo na samostatnou bakalářskou práci. Přesto musím vyjmenovat a stručně charakterizovat ty, které jsou nejdůležitější, neboť se s nimi setkáváme i na naší hudební scéně.

10.1.1 Acid techno

Vzniklo v polovině 90. let na londýnských squat parties. Je charakteristické masivním použitím Rolandu TB-303 pro jeho bass a charakteristický zvuk. Acid techno čerpá mimo jiné z acid trancu a vlastně všechny styly s označením "acid" znějí vesměs podobně. Jen jejich základ se liší dle charakteristických rysů daného hudebního žánru. Právý acidový zvuk je ale jen jeden.

³⁶ *Historie techna: Kevin Saunderson - příběh z Detroitu* [online]. 2008 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://lineup.cz/tiskove-zpravy/historie-techna-kevin-saunderson-pribeh-z-detroitu/>

³⁷ *Techno je všechno* [online]. 2008 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/25059/3.-dil-techno-je-vsechno>

10.1.2 Schranz

Schranz je styl hudby, kterému se také říká hard techno. Schranz stojí na pomezí obyčejného techna a freetekna. Pomyslná hranice stojí a padá na rychlosti jednotlivých skladeb. Schranz se pohybuje okolo 140-170 BPM, ale do budoucna to bude možná ještě vyšší hodnota. Bude to ovšem ještě schranz? Svůj “boom” prodělal v letech 2005 a 2006 a teď už je jeho komunita fanoušků menší. Další otázkou je, proč se schranz tu a tam spojuje s fašisticky smýšlejícími lidmi. Má se za to, že svou první velkou oblibu získal právě u německé nacistické mládeže. Pro tento žánr také nehraje moc fakt, že schranzové nahrávky mají ve valné většině velmi špatnou kvalitu zvuku. Jejich často mladí autoři nepřisuzují tomuto faktoru velkou váhu. Chtějí docílit tvrdosti a plnosti skladby za každou cenu a to i na úkor jejímu výslednému zvuku a pak vlastně i celkovému smyslu.

10.1.3 Freetekno

Milovaný a zatracovaný styl zároveň. Když někde probíhá větší freetekno akce, sejdou se na ní tisíce fanoušků a to klidně z několika států zároveň. Ovšem v pohotovosti jsou hned také policisté a novináři, dychtící po “senzacích”. Jako by snad freetekno bez těchto dalších složek nemohlo existovat. Freetekno není už jen hudební styl, je to životní cesta, která se zaštituje označením DIY kultura (do it yourself). Co se týče hudby, tu většinou netvoří DJs, ale tzv. soundsystémy. Hudba je rychlejší (200 BPM) a monotónnější než schranz. Odvrácenou stránku freetekna tvoří fakt, že pro mnoho lidí jsou freetekno akce spíše drogové dýchánky, kde hudba je jen jakousi kulisou jejich stavu a v němž se díky extrémnímu BPM dostávají do tranzu. Bohužel ne všechny soundsystémy se dají navíc považovat za dobré hudební subjekty.

11 TECHNO V ČECHÁCH

Techno horečka k nám doputovala ze západu až v roce 1994. Tehdy do Čech přijeli legendární soundsystémy Spiral Tribe³⁸ (UK) a Mutoid Waste Company³⁹ (UK), protože vláda ve Velké Británii učinila freetekno akcím přítrž. Česká republika se zdála být ideálním místem, kde se tyto soundsystémy mohly realizovat. Nový hudební směr si Češi velmi rychle osvojili. Téhož roku se uspořádal první ročník freetekno párty CzechTek.⁴⁰ Zpočátku se těchto akcí účastnila jen hrstka zasvěcených, řádově šlo o desítky možná stovky nadšenců. Postupem času se z CzechTeku stal festival hostující soundsystémy z celé Evropy pro až 40 000 lidí. Stoupající tendence popularity podnítila tento styl hned na několika frontách. Začaly se pořádat klubové akce, ale i vyprodávat haly. Mezi nejprestižnější halový festival patří brněnská Apokalypsa s tradicí sahající až do roku 1999. Open air akce mají ještě bohatší historii. Pardubický festival Sunrising byl poprvé uspořádán roku 1996. O rok později byl mimo jiné uspořádán festival Summer'97, předchůdce slavného Summer of Love. Na techno se poté zaměřovalo čím dál tím více promotérů známých festivalů jako jsou: Cosmic Trip, Summer Session, Macháč, Citadela aj. Všechny tyto akce navštěvují tisíce lidí a to jen svědčí o tom, že techno si dobylo českou hudební scénu.

V Čechách se nenašli jen konzumenti techno hudby. Velmi rychle si techno podrobili i naši DJové. Největší legendou je DJ Agent, který se DJingu věnuje od roku 1995. Nejenom, že je stále aktivní DJ, ale také promotér techno akcí pořádaných převážně ve středních Čechách jako je např. Techno Masters. Vedle Agenta se rodili další hvězdy jako jsou DJ Pavel Krejdl, DJ Jerry, DJ Keisersoze, kteří patří mezi první co si tento styl osvojili. Techno není jen pánskou doménou. Od roku 1995 hraje hvězda DJane,⁴¹ Ladida nebo bývalá Miss ČR Michala Salačová. Naši západočeskou

³⁸ *About* [online]. [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://sp23.org>

³⁹ *History* [online]. [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.mutatebritain.com/history/>

⁴⁰ *CzechTek* [online]. 2015 [cit. 2015-03-123]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/CzechTek>

⁴¹ Označení pro DJe ženského pohlaví.

scénu reprezentují DJ a producent Drex, Jacker nebo Malda. Ve schranzové kultuře máme mnoho zvučných jmen, které si svou slávu získali díky své produkci. Zahraniční uznání získal DJ Golpe⁴², Destroyer, kteří vydávají na zahraničních labelech a jsou správci webu *schranz.cz*. Neměl bych opomenout freetekno DJ, patřícím k soundsystémům. Nejdéle působící a nejznámější soundsystém je Circus Alien, dále Technical Support, NSK a nespočet dalších.

12 HOUSE

V době formování techno music se na vedlejší koleji rodil nový styl ETH house music, vycházející z disca. Disco vzniklo na začátku 60. let v newyorských klubech, kde se setkávaly menšiny afroameričanů, hispánců a gayů. Disco do sebe pohltilo hned několik prvků funku a soulu. Hlavním rysem se stal úder basového bubnu (kick) na každé době. Tento charakteristický prvek si pro svůj základ převzal i house. Právě z disca převzal house repetitivní pattern basového bubnu ve 4/4 metru. Na rozdíl od disca, si house vystačí s poněkud jednodušší instrumentací jen za pomoci syntetizátorů, výrazné basové linky a rychlosti, pohybující se v rozmezí 115-135 BPM.⁴³

V polovině 80. let byl house ke slyšení jen v chicagském klubu Warehouse, pod taktovkou DJe Frankieho Knucklese. Jedna teorie tvrdí, že označení pro hudební styl vzešel z názvu samotného klubu. Na druhé straně zde máme teorii, která vychází z fráze často používané ve spojení s klubem "As Heard At The Warehouse", v kontextu hudebního výběru residenta klubu DJ Franki Knuckles. O vzniku názvu house music by se dalo spekulovat, to samé platí i o prvním house tracku. Úplně první skladba nese název *Your Love* od Jamieho Principleho a Frankieho Knucklese z roku 1983. Ačkoliv tato skladba vyšla jako první a nese všechny specifické rysy house music, ve většině diskuzích jsem narazil na prvenství, držené Jessim Saundersonem s hitem *On and On*.

⁴² *Golpe* [online]. 2008 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.idj.cz/golpe/>

⁴³ 2. díl: *House music... it's a spiritual thing!* [online]. 2008 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/24963/2.-dil-house-music...-its-a-spiritual-thing>

Domnívám se, že svůj titul obdržel díky vydání tracku na vinylu. Na vzdory prvenství se páteří house scény stal DJ Ron Hardy a jeho klub The Music Box, který dokázal inspirovat nejenom mladé producenty a DJe, ale také podnítil vinylový průmysl. V Chicagu vznikly hned dva prémiové labely Trax a DJ international specializující se na house music. Díky nim se tato hudba dostala i do radií. Rádio WBMX Jackmaster Funk se postaralo o propagaci nového stylu a to každý den po půlnoci. Netrvalo dlouho a house music se dostala do Evropy. Anglie, jakožto kolébka hudby pro Evropu, byla zasažena hitem *Move your Body* od Marshala Jeffersona v roce 1986. Po odvysílání této "senzace" na pirátských rádiích v Londýně, publikum dychtilo po house music. Poptávka určuje nabídku a tak se chicagští DJové vydali na turné po Anglii. V zápětí se otevíraly první kluby, zasvěcené jen house music a tím vzrostla popularita, nejen na undergroundové černošské scéně, ale také v komerčních kruzích.⁴⁴

12.1 Druhy housu

Během let se house music dále rozrůstá, štěpí a slučuje s ostatními hudebními styly. V současné době si jej oslovila komerční hudební scéna, která mu dala podobu písně a ne tracku, což znamená kompozice se drží standardu který známe (sloka/refrén). V čele těchto komerčních "rádiovek" stojí všem dobře známí interpreti Rick Astley, Nathalie Cole, Madona, Lady Gaga, skupiny Black Eyed Peas a nebo DJové David Guetta a Bob Sinclar. Jejich hudební vývoj jde stále dál a určitě za sebou nechali určitou stopu, která ovlivnila house scénu, přesto bych se raději v této podkapitole věnoval méně komerčním house mutacím. Jádro milovníků house music tuto komercializaci příliš neuznává. Vzhledem k okolnostem vede producenty house music cesta stále k větším extrémům, ve snaze vymanit se ze škatulky komerce.⁴⁵

⁴⁴ *The History Of House* [online]. 2003 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: http://music.hyperreal.org/library/history_of_house.html

⁴⁵ *CO JE TO JUNGLE? CO JE TO HOUSE?* [online]. [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.think.cz/obsah/kultura/hudba.html>

12.1.1 Acid house

House music se v Chicagu a později v Anglii formoval spíše do uhlazeného celku. Jak už jsem se zmiňoval v kapitole o electro, pro veškerou ETH je specifické to, že najdeme její kontrastní ekvivalent. Acid house přišel společně se syntetizátorem Roland TB 303 roku 1985. Právě charakteristický kyselý zvuk je dodnes používán pro tento styl. Z domácích studií dostal acid house DJ Ron Hardy. Výraz „acid“ se původně vztahoval k napodobování cizí tvorby. Tento výklad byl zapomenut hned, jakmile se house dostal do Anglie. Tam se acid house a celý pojem „acid“ spojil s hojně užívanou drogou 60. let zvanou LSD (diethylamidu kyseliny lysergové). Drogový zážitek umocňuje neustále se opakující beat, který může způsobit i tranz, podobně jako bubny indiánů.

V kombinaci s detroitským technem a latinskoamerickými rytmy se acid house transformoval do stylu rave.⁴⁶ Jeho největší úspěch byl oslavován v britské protispolečenské a drogové komunitě. Rave byl takový mezistupeň, inspirující producenty požívat nejen rovné, ale i „zlámané beaty“ na poly ETH. Nově vzniklou ideologii reprezentovala legendární kapela The Prodigy. Dodnes její prvky nalezneme v produkci např. Die Antwoord, Shitdisco nebo Hadouken!

12.1.2 Deep house

Přívlastek deep (hluboký, temný) se začal používat pro spíše pomalejší house, pohybující se kolem 100-125 BPM. Využívá prvky ze stylu jazz-funk, disco, chichago house, detroit techno a soulové hudby. Deep house se vyznačuje svou jemností, melancholickými převážně mužskými vokály a díky jazzovým vlivům i větší komplexností. Své největší oblibě dostal na přelomu 80. a 90 let. Prorokem deep

⁴⁶ *History of the Rave Scene: How DJs Built Modern Dance Music* [online]. 2013 [cit. 2015-03-24].

Dostupné z: <http://www.djtechtools.com/2013/12/19/history-of-the-rave-scene-how-djs-built-modern-dance-music/>

house music byl Marshall Jefferson. Od jeho odlehčeného housu se odrazili producenti jako je Frankie Knuckles, Larry Heard nebo Ian Pooley.⁴⁷

12.1.3 Progressive house

Progressive house je uměle vytvořený titul, spojený s emocionálně laděným zvukem, odlišující se od zbytku house music. Svůj pokrokový nádech získal progressive house vlivem newyorského garage music a technu. Britský publicista hudebního časopisu Mixmag Dom Phillips, v roce 1992 správně odhadl potenciál nově vzniklého stylu. S progressive housem přišel i druhý dech house music. Mezi producenty se blýskla jména Jimmy van M, Axwell, Sebastian Ingrosso (Swedish house mafia) nebo James Zabiela.⁴⁸

12.1.4 Tech house

Jak už samotný název napovídá, tech house má své kořeny v Detroitském technu. Bere si své i z deep a acid housu. Je specifický menší uhlazeností a větší energičností. Je pro mě vcelku těžké ho blíže charakterizovat, proto bych za mě nejraději nechal mluvit známé tech house interprety Terryho Francise, Dava Angela nebo Deneyho.

12.1.5 Electro house

Podle mého názoru je to v současné době nejpopulárnější odnož house music dostávající se na výslunní na přelomu tisíciletí. Jeho drsné a ostré zvuky se těší velké oblibě. Nejlepší názor na electro house, si uděláte poslechem produkce interpretů jako je Deadmou5, Steve Aoki, Noise nebo držitele několika cen grammy Skrillexe.

⁴⁷ *The History Of House* [online]. 1999 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: http://deephousepage.com/sub/history_of_house.php

⁴⁸ *Uncover the history of progressive house* [online]. 2014 [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <https://news.beatport.com/uncover-the-history-of-progressive-house/>

13 HOUSE V ČECHÁCH

House music zakořenila v našich srdcích počátkem roku 1998, kdy se začaly pořádat první hudební festivaly, zasvěcené tomuto stylu. Jako první se na naší scéně objevil festival Hradhouse.⁴⁹ Festival nebyl striktně housovou záležitostí. V uplynulých letech se na akcích vystřídalo i mnoho intepretů drum and bassu. Jako první přišel s pořádáním house mejdanů Aleš Bleha. Jako první uspořádal house akci již roku 1995 v klubu Life. Od té doby vzniklo nespočet mejdanů jako je například Magic House nebo Summer'97, volně navazující na Summer of Love, pohybující se mezi technem a housem.⁵⁰ House se v současné době netěší takové oblibě jako tomu bylo na začátku, přesto se s ním můžeme setkat dnes a denně. Často ho DJové hrají na diskotékách v oblíbených mashupech.⁵¹ DJové převážně nehrají jen jeden styl house music. Styly mezi sebou mění a prolínají. Tím se jejich sety stávají originálnějšími a zábavnějšími.

Česká housová scéna má opravdu co nabídnout. Za průlkopníka a otce české house scény považujeme stále aktivního DJe Trávu, který letos oslavil své padesáté narozeniny. Rád bych zmínil i DJ Josefa Sedloně, moderátora Rádia 1 a externího spolupracovníka Českého rozhlasu. V České Republice se usídlil jeden z prvních house DJů Chris Sadler původem z Anglie, reprezentující se po celém světě. Nemohu opomenout na DJe a zakladatele labelu Bohemian Recordings Michaela Buriana.⁵² Z ženské house scény se můžeme pyšnit DJane E-lite, Adlet věnující se progressive housu. Jestli chcete navštívit house párty, rozhodně byste měli zavítat do pražských klubů Pekelnej bar, Studio 54, Mecca nebo Radost FX. Mezi jedny z prvních klubů patří i plzeňský Mazaný králíček, hostující legendy české scény.

⁴⁹ *Timeless Preview - The History of the UK Hard House scene* [online]. 2005 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <https://news.beatport.com/uncover-the-history-of-progressive-house/>

⁵⁰ *Festivaly v Čechách I.* [online]. 2008 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/27052/festivaly-v-cechach-i>

⁵¹ Mashup je remix dané skladby.

⁵² *Biography* [online]. 2014 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.michaelburian.com>

14 BREAK BEAT⁵³

Breakbeat (rozbitý, rozlomený rytmus), zkráceně breaks se v hudební terminologii používá především k popisu rytmiky skladby. Na rozdíl od „rovných beatů“ house, techno aj. nejsou údery bicích pravidelně rozmístěny v celých dobách, nýbrž i v dobách půlových, čtvrtinových a osminových. V každé breakové skladbě je tedy důraz na synkoptický rytmus. V osmdesátých letech převažovala „rovná“ rytmika, s kterou se ne všichni dokázali ztotožnit. Svou cestu tedy našli ve funkovém „*Breakdownu*“ (rozdělení, porucha), kdy většina hudebních nástrojů umlkne a bubeník se může sólově realizovat. Tím vzniká improvizovaná rytmická sekce. Poprvé se tyto sekce objevují v nahrávkách Jamese Browna, který začal využívat třetí dobu do svých skladeb. Do té doby se používal jen „*four on the floor*“ neboli 4/4 takt.

Breakbeat se začal formovat až počátkem 80. let. Přesto jeho historie sahá ještě dál a to do 60. let. Tehdy na Jamajce vznikla DJská dovednost turntabilismus spojená s reggae a dub hudbou. Šlo o umění používat gramofon jako hudební nástroj. Tuto dovednost si osvojili především američtí hip-hopoví DJové. Mezi první patří Kool Herc. Technika turntabilismu dala základ vytváření celého breakového beatu za pomoci dvou gramofonů a funky breakdownů. Za praotce tohoto komponování je považován mimo K. Herce i DJ Grandmaster Flash. Kromě turntabilismu se k tvorbě breaků používala samplovací studiová technika, která se vydatně rozmohla v 90. letech. Tehdy se breaky dostaly do Evropy v tempu okolo 140 BPM. Opravdový průlom nastal roku 1992, kdy se na Londýnskou hitparádu dostal track *Raving I'm Raving* od skupiny Shut Up and Dance. Tento hit vymanil breakbeat z ilegálních rave akcí do klubů velkoměst.

14.1 Druhy breakbeatu

Breakbeatových subžánrů existuje nespočetné množství, proto vyjmenuji jen ty nejznámější.

⁵³ *Jak Breakbeat vznikl - Breakbeat history* [online]. 2009 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://113kw.blogspot.cz/2009/12/jak-breakbeat-vznikal-breakbeat-history.html>

14.1.1 Bigbeat

Tento termín je používán od poloviny 90. let britským hudebním průmyslem pro hudbu, vyznačující se hutným rave bicím, masivní basovou linkou, syntetickým zvukem a filtrovými efekty. Kombinace všech těchto elementů přímo vybízela k tancování a tak se hity od skupin jako Chemical Brothers, nebo The Prodigy prodraly až na vrchol hitparád po celém světě.⁵⁴

14.1.2 Funky breaks

Subžánr, vycházející z tanečních prvků bigbeatu osazený odlehčenými prvky funku. Funk odlehčil atmosféru kolem break music a stal se populárním i pro širokou veřejnost. Proto se jeho produkce ubrala mainstreamovým směrem. Tento boom má na svědomí DJ a producent Fat Boy Slim, který vydal hned několik mainstreamových hitů.⁵⁵

14.1.3 Nu skool breaks

Poprvé se tento subžánr vytříbil na londýnské akci „*Friction*“ roku 1998. Tehdy DJové Adam Freeland, Renner Pilgrem a Tayo hráli downpitched⁵⁶ drum and bass tracky, temné breaky a electro. Hudební variace byla kombinována s uměním

⁵⁴ *Breakbeat/Bigbeat* [online]. 2009 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://113kw.blogspot.cz/2009/12/breakbeatbigbeat.html>

⁵⁵ *The Breakbeat Genres* [online]. 2001 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://www.breakbeat-paradise.com/bb_info.php

⁵⁶ Zpomalené tempo tracku.

scratchovat⁵⁷ a stala se velmi specifickou. Netrvalo dlouho a nápadu se ujali dnes nejslavnější producenti Stanton Warriors, Tipper nebo BT.⁵⁸

15 BREAKBEAT V ČECHÁCH

Breakbeatová hudba u nás nemá živnou půdu a dodnes má málo zastánců. Byli jsme zasaženi hity od anglických kolegů v druhé polovině 90. let, přesto je breaková scéna stále nedoceňena. Breakbeat používáme na začátku drum and bassových akcí jako doplňkový subžánr a ne jako svéráznou hudbu, na které by byl postaven stavěl celý koncept. Nemá tak velkou základnu fanoušků, ale i ti breakbeatem nepolíbeni brzo zjistili, že se dá na tuto hudbu tancovat.

Promotérská agentura Lighthouse v čele s DJem Josefem Sedloňem uspořádala v roce 2002 první klubovou breakovou akci, nesoucí název Breakbeat Conference. Akce měla pět vidání a po pouhém jednom roce organizátoři věděli, že tudy cesta nevede. Pod stejným jménem dnes již deset let funguje pořad na Radiu 1 pod taktovkou zmiňovaného J. Sedloňe.⁵⁹

Nad očekáváníí Lighthouse uspořádal festivalu Open Air Field, hostující hvězdy Chemical Brothers, Stanton Warriors nebo Adam Freeland,⁶⁰ který se setkal o poznání s větším úspěchem.

V současné době se breakbeat přece jen dere do popředí a můžeme ho slyšet na největších festivalech, pořádaných v ČR jako je Let It Roll, Rock For People, Open Air festival nebo na festivalu Soundfeer.

⁵⁷ Šoupání gramofonové desky. Pohyb vytváří specifický zvuk.

⁵⁸ *Music Discussion* [online]. 2010 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.nuskoolbreaks.co.uk/forum/index.php>

⁵⁹ *BREAKBEAT CONFERENCE* [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.radio1.cz/porady/6-breakbeat-conference/>

⁶⁰ *Hlavní hvězdou Open Air Field budou Chemical Brothers* [online]. 2002 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://musicserver.cz/clanek/4901/hlavni-hvezdou-open-air-field-budou-chemical-brothers/>

Česká scéna má také co nabídnout. Čistě vyhraněných breakových akcích je opravdu málo, přesto můžeme slyšet talentované breakové DJe v rámci jiných parties. Ze západočeského projektu Noisy Pioneers bych vyzdvihl DJ Sense hrajícího od roku 1999.⁶¹ Z Prahy se mimo jiné breaku věnuje uskupení Shadowbox.⁶² Mezi další DJe patří, původem západočeská legenda, Philip T.B.C., Brada nebo Djane Adelight.

16 DRUM AND BASS

Drum and Bass, Drum'n'Bass, d'n'b nebo hovorově „dramec“, je označení hudebního stylu vzniklého počátkem 90. let v londýnských klubech. Jak už samotný název vypovídá (Drum and Bass z aj. buben a basa), je charakteristický svou beatovou strukturou a dominantní bassovou linkou. Výrazný basový podklad převzal z prvků jamajského reggae a dubu, odkud si s největší pravděpodobností přinesl prvotní pojmenování Jungle. Slovo „jungle“ nebo „jungelist“ bylo často používáno v textech jamajských toasterů⁶³, kteří improvizovaně doprovázeli DJe svým verbálním projevem. Slovo je spojeno s betonovou džunglí velkoměsta jako je Kingston a také se stejnojmenným klubem v Londýně. Někteří publicisté tvrdí, že slovo Jungle bylo doprovázeno rasovým podtextem a proto se roku 1998 nahradilo populárnějším Drum and Bass. Podle mého názoru to bylo v celku trefné přirovnání, neboť i v džungli je mnoho navzájem se překrývajících zvuků. Termín není v hudební hantýrce ničím novým, používal se i k přirovnání jazzu Duka Ellingtona. Ačkoli je tento styl vskutku podobný d'n'b a čerpá ze stejných kořenů, na první poslech slyšíme jisté rozdíly. Jungle beat je mnohem sofistikovanější, „zlámanější“ a rychlejší, často využívajíc reggae, funky drumových samplů. Nejpopulárnějším drumovým patternem se stalo bubenické sólo ze skladby Jamese Browna – *Funky Drummer*.

⁶¹ *Informace* [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/deejaysens/info>

⁶² *Booking* [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.shadowbox.cz/booking>

⁶³ Dnes se takovýto rapperům říká MC (Master of Ceremonies)

Vzniku předcházela komercializace rave music. Londýnští DJové (Fabio a Groverider) nespokojeni s vývojem rave scény začali hrát zrychlené breakové desky a to z hodnot kolem 140 BPM na 160 BPM. To byla první předzvěst další hudební revoluce. V tu dobu to byla opravdu enormní hodnota, na které se nezastavily a pokračovali až k nám, dobře známé hranici pohybující se kolem 180 BPM. Stejně jako v Americe byl nově vznikající styl spojen s afroamerickou dělnickou komunitou.

Je poněkud těžké přesně určit, který track byl jako první, neboť počátkem 90. let probíhala doslova experimentální exploze s hudbou. Zaposlouchal jsem se do několika prvnotních skladeb labelů, které se věnovaly, nebo ještě stále věnují vydávání drum and bass music a za jedny z prvních skladeb považuji *Demons Theme's* od producenta LTJ Bukem⁶⁴ z roku 1992. Ve stejném roce se na scéně objevil jeden z praotců d'n'b stylu DJ a producent Goldie se svým hitem *Terminator*. Dalšími neopomenutelnými producenty, stojícími za prvotními junglovými a drum and bassovými počiny jsou DJové Hype, Top Buzz, Aphrodite, Andy C, Shy FX atd. Od prvotních skladeb ušel vývoj d'n'b dlouhou cestu, při které se transformoval do mnoha subžánrů.

16.1 Druhy drum and bassu/junglu

Pokusím se vystihnout ty nejpodstatnější subžánry, které se neodmyslitelně zapsaly do historie.

16.1.1 Ragga jungle

Nemohl jsem začít s ničím jiným než právě s tímto subžánrem silně spojeným s kořeny celého junglu a drum and bass music. Styl čerpající z reggae, dancehallu a dubu byl produkován především umělci černé barvy pleti z Velké Británie. Vše odstartovala skladba DJe Shy FX & UK Apachi *Original Nuttah* vydaná roku 1994. Svou produkcí podpořil počáteční hudební scénu i projekt The Ragga Twins, vydávající na

⁶⁴ *LTJ Bukem* [online]. [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.brooklynbowl.com/event/739937-ltj-bukem-brooklyn/>

labelu Shut Up And Dance. Dalšími průkopníky jsou DJové Zinc, Hype, Visionary, Benny Page a vydavatelství Congo Natty. S ragga junglu byli úzce spjati i rappeři Rebel MC a MC Spyda.

16.1.2 Jump-up

Údělem jump-up je být taneční hudbou. Oproti junglu má jednodušší beat a odpoutává se od reggae samplů. Jeho zvuk je oproti ragga junglu agresivnější a zaručeně rozhybe parket. Charakteristický prvek je jeho basová “wobble”⁶⁵ linka, která dodává na dynamičnosti. Jump-up se začal formovat roku 1997 a jsou s ním spojená podobná jména jako v ragga junglu. Za tvůrce této odnože považujeme DJe Aphrodite s trackem *Bad ass!*. O popularitu se postaral DJ Hype⁶⁶ společně s Djema Zinc, Andy C, A Side a D’Cruze. Začaly se množit labely, vyhrazené především tomuto subžánru jako jsou Smokin Riddims, Playaz, Nubreed, Radius nebo Shadow Demon Coalition.

16.1.3 Dark odnože d’n’b

Dark nebo-li temné odnože vznikly v druhé polovině 90. let. Jsou specifické nízkofrekvenčním hutným bassem, ponurou atmosférou, hororovými zvuky, útržky hlasů a ambientovými hluky. Mezi darkovou rodinu patří hned několik subžánrů. Darkcore je zlověstnou odpovědí na happy hardcore. V roce 1993 vyšla stejnojmenná skladba *Darkcore* od Two Dark Troopers. Dále zde máme darkstep vycházející z darkcoru s opozdním pomalejším tempem. Nejzasloužilejšími producenty darkstepu jsou Noisia, The Panacea, Current Value, Blac Sun Empire, Bad Company a Zardonic.

Nebál bych se do darkové skupiny zařadit i neurofunk, volně navazující na darkstep. Do syrového, temného, úzkostného zvuku se přidaly prvky funku, jazzu a house music. Za průlomovou skladbu považujeme *Shadow Boxing* od Nasty Habits z roku 1996. Dalším příkladem může být kompozice Cause 4 Concern nebo Teebee.

⁶⁵ Kolísavý bas.

⁶⁶ *DJ Hype* [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.discogs.com/artist/2323-DJ-Hype>

Mnozí spekulují o tom, že je darkové produkování hudby spojeno s užíváním drog. Jak je známo, dorgy ovlivňují lidskou mysl a mohou ji dokonce vážně poškodit, například vyvoláním schizofrenie. Ačkoliv může darková hudba evokovat pocit tzv. „psycho stavů“, nemyslím si, že by měla co dočinění s užíváním drog.

16.1.4 Liquid funk

Nastolení pochmurné atmosféry nemohlo trvat věčně, nikdo se nerad dlouho trmácí v jednotvárné depresivní hudbě. Posluchači byli přehlčeni a proto musela přijít změna, která by scénu vybalancovala. Producenti se na přelomu století uchýlili k navazující soulové tradici. Temné zvuky vystřídaly smyčcové, klávesové a mnoho dalších instrumentálních samplů. Najendou zde máme úplně nový atmosférický drum and bass se zachovalou dominantní basovou linkou a breakbeatovým rytmem. Ve spojení s vokály se hudba dostala pod kůži nejenom vyznavačům d'n'b, ale i široké veřejnosti ruku v ruce s rádiovými hity jako je *Gold Dust* od DJe Freshe. Za prvotní ideou stál DJ Fabio se svou klubovou nocí Swerve.⁶⁷ Nejpopulárnějším labelem zastřešující liquid funk se stal Hospital Records pyšníci se DJema Camo & Krooked, High Contrast, London Elektriccity nebo Netsky.⁶⁸

17 DRUM AND BASS V ČECHÁCH

Drum a bass je v ČR jedním z nejpopulárnějších stylů ETH, který dohnal nejlepší britskou scénu. S tímto stylem sympatizují především mladí lidé, navštěvující nespočet akcí pořádaných na území České republiky. O tom, že je drum and bass stále na vzestupu svědčí fakt, že organizaci Beat Promotion se podařilo uspořádat minulý rok patnáctý ročník festivalu Let It Roll, jehož openair edice vyhrála letos první místo na dnb Awards ze nejlepší festival v Evropě! V Benešově se sešlo na 15 000 fanoušků holdující zlámaným beatům a myslím, že tento trend bude mít v letošním roce

⁶⁷ *DJ Fabio* [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.djfabio.net/biography.html>

⁶⁸ *Artists* [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <https://www.hospitalrecords.com/artists/>

stoupající tendenci. Své místo si drum and bass vybudoval i v klubech jemu zasvěceným - pražský Storm nebo Cross klub. Pod taktovkou Beat Promotion vzniklo hned několik úspěšných klubových nocí jako je Take Control poprvé pořádaná roku 2006 nebo DNB Rodeo vždy hostující ty nejlepší jména současnosti např. Noisia, Bad Company, LTJ Bukem, Friction apod.⁶⁹ Beat Promotion není jediné schopné uskupení pořadatelů. Na naší scéně je mnoho DJů a crew, pořádající ve větší či menší míře drum and bassové akce. V Plzni se v roce 2003 poprvé konal legendární d'n'b/techno večer s názvem Pig Fest, který bohužel zanikl, ale jeho odkaz žije dál. Na západě ČR ještě zůstaneme a vyzdihneme Wenkowsound crew založenou roku 2005 s jejich klubovou tradicí jako je Jungle Attack nebo Jungle Bál. V Českých Budějovicích pořádá crew Bubblebeats klubovou akci Therpy Session a to hned dvakrát ročně. Hraje se na něm ten nejtvrdší drum and bass. Mezi úplně první soundsystémy jezdící po republice s jungle music jako vizionáři byly Gardenzzity ve spojení s vokalistou Dr. Karym.

Naše „zlámaná“ hudební scéna disponuje hned několika slavnými jmény, díky kterým jsme dali světu vědět o České republice. Jako první se junglu začal věnovat DJ Koogi hrající od roku 1995. Později v Praze otevřel obchod s vinylovými deskami a začal dovážet tehdy neznámí drum and bass. Za jeho prací stojí informační server *Shadowbox.cz* nebo stejnojmenný hudební pořad na Rádiu 1. Od roku 1998 pořádá se svou agenturou Eastbase pravidelné shadowbox mejdany. Téhož roku vyšla první ryze Česká junglová kompilace s názvem *Jungle is massive*. Na svědomí ji měla parta lidí z Rádía 1 a jasně tím dala najevo, že jungle má své místo na České scéně. DJem roku se již poněkolkáté stal podle Czech Dnb Awards⁷⁰ ankety DJ Pixie. Stejně popularity se těší DJ Akira, fungující i v tandemu Deadly Viperz. Za ikony scény se dají považovat DJové Bifidus Aktif, Suki, X. Morph a mnoho dalších. Mezi další zkušené Dje patří od roku 1998 DJ Philip T.B.C. věnující se ve velké míře produkci. Jako jeden z mála nehraje jen striktně drum and bass. V jeho setech jsou prvky breakbeatu, hip-hopu či hardcoru. Není sám zaobírající se produkcí s úspěchem přesahující naši

⁶⁹ Reference [online]. 2014 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.beatpromotion.cz/?reference,52>

⁷⁰ Hudební ceny v oblasti drum and bassu, které se udílí od roku 2009.

Českou republiku. Od roku 2011 se Ridovi podařilo prorazit k labelu Metalheadz založené legendou DJem Goldiem. Za hranice prorazila se svou produkcí dvojice No Money, Computerartist, Qo apod. Opravdu zasloužilý producent Forbidden Society vydávající hudbu od roku 1998 založil i svůj vlastní label Forbidden Society Recordings. Jeho tvorba je velmi tvrdého charakteru, silně ovlivněna metalem. Pod jeho hlavičkou produkuje např. Counterstrike nebo DJ Hidden.⁷¹

18 OSTATNÍ STYLY ELEKTRONICKÉ TANEČNÍ HUDBY

Vyjmenoval jsem jen zlomek všech hudebních stylů jak ze světové, tak z naší scény. Zachytit všechny styly ETH by vydalo na celou knihu. Ty, o kterých si myslím, že jsou nejpodstatnější jsem vyjmenoval a stručně popsal z jednoho prostého důvodu, mají nejširší pole působnosti. Ovšem neměl bych opomenout zmínit i další součásti ETH v Čechách. Dubstep z rodiny „zlámaných“ beatů přišel do Čech poprvé roku 2003 jako outsider mezi ETH. Svého největšího věhlasu si dubstep užíval od roku 2010 a to díky producentovi Skrillexovi. Na vrcholu zůstal dubstep jen pouhé 4 roky a je v současné době stále na ústupu. Přesto za sebou ponechal několik DJů např. Andels nebo Merak stále se věnujících tomuto undergroundovému stylu. Dále bych zmínil stále populárnější Twerk, Trap, Glitch Hop Music na naší scéně. Jejimi nejslavnějšími zastánci a průkopníky za poslední 4 roky je dvojice Bounce Bounce! nebo Bass Drop crew. K dalším u nás rozšířeným „rovným“ hudebním stylem je trance vycházející z techna. Má u nás sice velikou základnu fanoušků, festivalů, DJů a producentů jak na mainstream, tak na undergroundové scéně, ale do mého podrobnějšího výčtu ETH jsem ho nezařadil. Ve své podstatě vychází z techno a house music a je mu v celku dost podobný.

⁷¹ Artists [online]. 2014 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.forbiddensocietyrecordings.com/artists/>

19 FORMOVÁNÍ ELEKTRONICKÉ TANEČNÍ HUDBY V ČECHÁCH

Formování ETH v ČR byl v historii pomalý proces ovlivňován zahraničí hudbou. Propast mezi ČR a zbytkem světa se stále zaceluje. K této propasti pomohl tehdejší režim omezující svobodu občanů. Přesto si ETH našla svou cestu a dokázala se probít všemi nesnázemi. Za tímto rozvojem stojí desítky umělcům promotérů, publicistů, pionýrů a promotérů. První snahy o ETH u nás počátkem 90. let vidím v kapele Vanessa del Rio zajímající se o electro prvky nebo skupinu Skyline, která se přidala v polovině 90. let. DJské řemeslo bylo také podstatným dílem z mozaiky formování naší scény. Průkopníci jako DJ Koogi nebo DJ Agent nám ukazali cestu realizace za gramofonovými přehrávači. Důležitou roli v rozmachu ETH mělo i Rádio 1 počátkem 90. let, kdy se snažilo o pirátské vysílání. Většina lidí se právě skrze Rádio 1 poprvé setkala s ETH. Evropa 2 byla dalším rádiem, které se zasloužilo o masový rozsah ETH v ČR. Jeho pořad Dance Extravaganza měl enormní poslechovejnost. Po seznámení veřejnosti s ETH byl nezbytné naservírovat tento směr do klubů. Mezi první patřily pražské kluby Radost FX nebo Bunkr. Hlavní roly měla i hudební publicistika. V samizdatu vycházela od roku 1989 rubrika „Vokno“⁷² po roce 1995 na něj navázal kulturní časopis *Živel*. Největší boom nastal s rozvojem internetu. Vznikly první hudební servery jako Techno.cz nebo Rave.cz v současné době odkloněné na sociální síť. Jako poslední prvek formování ETH je televize ze svými pořady Pomeranč, Frisbee nebo hitparáda Eso.

V současné době je ETH přijata za součást našich životů. Odsuzující pohledy jsou dávno zapomenuty a tak se může ETH nerušeně rozvíjet.

⁷² *Vokno* [online]. 2007 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/vokno>

20 ZÁVĚR

Jsem rád, že jsem si vybral téma své bakalářské práce Elektronická hudba v ČR. Prohloubil se tím můj zájem a rozsah vědomostí. Prvotně jsem se chtěl striktně držet hranic České republiky. Brzy jsem pochopil, že to nebude tak dobře realizovatelné. V kontextu by chyběli odpovědi na otázky, jak vše vlastně začalo a jak se elektronická hudba dostala a začala realizovat na naší hudební scéně. Proto je polovina obsahu věnována prvopočátkům jednotlivých sledu událostí, povětšinou formovaných v zahraničí.

Neměl jsem ponětí, jak bude obtížné sehnat podklady pro sepsání této bakalářské práce. Česká literatura se takřka nezaobírá elektronickou hudbou až na pár strohých kapitol a odborné literatury řešící zcela jiná témata z oblasti elektronické hudby. Existuje jen několik málo knižních zdrojů, které však nejsou aktuální, díky dataci jejich vydání a poněkud krátkému časovému záběru. Ve srovnání se zahraniční knižní databází máme o této historii jen zlomek podkladů v knižní podobě. Proto se mou největší oporou stal internet. Často jsem na internetu našel sporné informace a trvalo dlouho než jsem rozklíčoval pravdu. Doufám, že se mi to povedlo a má práce bude vodítkem k pochopení historie a současnosti v oblasti elektronické hudby v Čechách.

21 RESUMÉ

Tato bakalářská práce se v první části zabývá iniciativou vzniku elektronické hudby, samotnou definicí tohoto odvětví, historickými fakty, které vedly k její realizaci a rozšíření do celého světa. Druhá část je pak věnována základnímu rozdělení elektronické taneční hudby, od historie po současnost a samotnou návazností na Českou hudební scénu.

This bachelor thesis deals in its first part with the initiative of the creation of electronic music, the very definition of the industrial part, historical facts, which led to its implementation and expansion throughout the whole world. The second part is devoted to the basic division of electronic dance music, from the past to the present and links to the Czech music scene itself.

22 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

22.1 Literatura

BEZDĚK, Jiří. *Soudobá hudba před tabulí: základní pojmy, fakta, komentáře a ukázky k zařazování moderních a postmoderních skladeb do výuky na školách všech stupňů*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008, 152 s. ISBN 978-80-7043-669-1.

FOLTA], [editor Jaroslav. *Dějiny vědy a techniky: základní pojmy, fakta, komentáře a ukázky k zařazování moderních a postmoderních skladeb do výuky na školách všech stupňů*. 1. vyd. Praha: Národní technické muzeum, 1999, 152 s. ISBN 80-703-7082-3.

HEJDA, Jan. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1986, 148 s. ISBN 02-009-86.

LÉBL, Vladimír. *Elektronická hudba*. 1.vydání. Praha: státní hudební vydavatelství, 1966, 126 s. ISBN 02-082-66.

URBAN, Ondřej. *Instrumentář elektroakustického zvuku*. 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2007, 93 s. Akustická knihovna Zvukového studia Hudební fakulty AMU, 6. ISBN 978-807-3311-155.

WEISS, Tomáš. *Beaty, bigbeaty, breakbeaty*. Vyd. 1. Praha: DharmaGaia, 1998, 321 s. ISBN 80-859-0537-X

22.2 Internetové zdroje

2. díl: *House music... it's a spiritual thing!* [online]. 2008 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/24963/2.-dil-house-music...-its-a-spiritual-thing>

About [online]. [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://sp23.org>

Artists [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <https://www.hospitalrecords.com/artists/>

Artists [online]. 2014 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.forbiddensocietyrecordings.com/artists/>

Biography [online]. 2014 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.michaelburian.com>

Booking [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.shadowbox.cz/booking>

Breakbeat/Bigbeat [online]. 2009 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://113kw.blogspot.cz/2009/12/breakbeatbigbeat.html>

BREAKBEAT CONFERENCE [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.radio1.cz/porady/6-breakbeat-conference/>

CO JE TO JUNGLE? CO JE TO HOUSE? [online]. [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.think.cz/obsah/kultura/hudba.html>

CzechTek [online]. 2015 [cit. 2015-03-123]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/CzechTek>

DJ Fabio [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.djfabio.net/biography.html>

DJ Hype [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.discogs.com/artist/2323-DJ-Hype>

Ecstasy Of Saint Theresa [online]. 1996 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.hudebniskupiny.cz/ecstasy-of-saint-theresa>

Electro [online]. 2003 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.allmusic.com/explore/style/electro-d2785>

Festivaly v Čechách I. [online]. 2008 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/27052/festivaly-v-cechach-i>

Golpe [online]. 2008 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.idj.cz/golpe/>

History [online]. [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:

<http://www.mutatebritain.com/history/>

Historie techna: Kevin Saunderson - příběh z Detroitu [online]. 2008 [cit. 2015-03-23].

Dostupné z: <http://lineup.cz/tiskove-zpravy/historie-techna-kevin-saunderson-pribeh-z-detroitu/>

History [online]. 2012 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.roxy.cz/history>

History of the Rave Scene: How DJs Built Modern Dance Music [online]. 2013 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://www.djtechttools.com/2013/12/19/history-of-the-rave-scene-how-djs-built-modern-dance-music/>

Hlavní hvězdou Open Air Field budou Chemical Brothers [online]. 2002 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://musicserver.cz/clanek/4901/hlavni-hvezdou-open-air-field-budou-chemical-brothers/>

Informace [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z:

<https://www.facebook.com/deejaysens/info>

Jak jsme zabili hudbu a dostali přesně to, co jsme chtěli [online]. 2015 [cit. 2015-03-

18]. Dostupné z: <http://www.markething.cz/jak-jsme-zabili-hudbu-a-dostali-presne-to-co-jsme-chteli>

Jak Breakbeat vznikl - Breakbeat history [online]. 2009 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z:

<http://113kw.blogspot.cz/2009/12/jak-breakbeat-vznikal-breakbeat-history.html>

LtJ Bukem [online]. [cit. 2015-03-26]. Dostupné z:

<http://www.brooklynbowl.com/event/739937-ltj-bukem-brooklyn/>

Midi lidi [online]. 2007 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:

<http://www.bumbumsatori.org/cz/artists/midi-lidi/>

Musical Instrument Digital Interface [online]. 2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Musical_Instrument_Digital_Interface

Music Discussion [online]. 2010 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z:

<http://www.nuskoolbreaks.co.uk/forum/index.php>

Orbith [online]. 2008 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.idj.cz/orbith/>

Počítače a hudba [online]. 2002 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2002/xsuscikindex.htm>

Reference [online]. 2014 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.beatpromotion.cz/?reference,52>

Škatule neboli hudební žánry [online]. 2005 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://hisvoice-archiv.node9.org/content/view/full/277>

Techno je všechno [online]. 2008 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.techno.cz/clanek/25059/3.-dil-techno-je-vsechno>

Techno [online]. 2014 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/585410/techno>

Timeless Preview - The History of the UK Hard House scene [online]. 2005 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <https://news.beatport.com/uncover-the-history-of-progressive-house/>

The History Of House [online]. 2003 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: http://music.hyperreal.org/library/history_of_house.html

Theremin, prosíme nesahat [online]. 2004 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.muzikus.cz/pro-muzikanty-clanky/Theremin-prosime-nesahat~26~srpen~2004/>

The Breakbeat Genres [online]. 2001 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://www.breakbeat-paradise.com/bb_info.php

Uncover the history of progressive house [online]. 2014 [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <https://news.beatport.com/uncover-the-history-of-progressive-house/>

Vokno [online]. 2007 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/vokno>

WILSON, Greg. *Classic Electro Mastercuts*. *Electrofunkroots* [online]. 1994 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: http://www.electrofunkroots.co.uk/misc/classic_electro.html

[online]. 2012 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z:

http://www.hisvoice.cz/clanek_1152_ondes-martenot.html

[online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.trautonium.com>

[online]. 2010 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://120years.net/wordpress/>

[online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z:

<http://theatreorgans.com/grounds/docs/history.html>